2024/2474

20.9.2024 г.

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2024/2474 НА КОМИСИЯТА

от 5 април 2024 година

относно схемите за помощ SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) и SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N), приведени в действие от Чехия в полза на големи предприятия, осъществяващи дейност в първичното селскостопанско производство

(нотифицирано под номер C(2024) 2096)

(само текстът на чешки език е автентичен)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 108, параграф 2, първа алинея от него,

като покани заинтересованите страни да представят мненията си в съответствие с член 108, параграф 2, първа алинея от ДФЕС ([1]) и като взе предвид техните мнения,

като има предвид, че:

1. ПРОЦЕДУРА

(1) С писмо от 29 март 2018 г. Чехия уведоми Комисията за схемата за помощ SA.50787 (2018/N). С писма от 22 май 2018 г., 19 юли 2018 г., 8 октомври 2018 г., 17 декември 2018 г., 6 март 2019 г., 28 май 2019 г. и 6 май 2020 г. Комисията поиска допълнителна информация. С писма от 21 юни 2018 г., 20 август 2018 г., 8 ноември 2018 г., 18 януари 2019 г. и 29 май 2020 г. чешките органи предоставиха допълнителна информация.

(2) С писмо от 6 април 2018 г. Чехия уведоми за схемата за помощ SA.50837 (2018/N). С писма от 1 юни 2018 г., 14 август 2018 г., 8 октомври 2018 г., 17 декември 2018 г., 6 март 2019 г., 28 май 2019 г. и 6 май 2020 г. Комисията поиска допълнителна информация. С писма от 21 юни 2018 г., 13 септември 2018 г., 8 ноември 2018 г., 18 януари 2019 г., 29 март 2019 г. и 29 май 2020 г. чешките органи предоставиха допълнителна информация.

(3) С писмо от 6 март 2019 г. Комисията информира чешките органи за решението си да прехвърли двете уведомления в регистъра на мерките за помощ, за които не е постъпило уведомление, тъй като помощта е била предоставена преди Комисията да бъде уведомена за схемите за помощ. Същевременно Комисията реши да обедини тези дела за целите на тяхната оценка поради идентичния им предмет.

(4) С писмо от 12 януари 2021 г. Комисията информира Чехия, че е решила да започне процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричан по-нататък „ДФЕС“), по отношение на помощта, предоставена на големи предприятия преди приемането на Решение C(2021) 41 final от 12 януари 2021 г. ([2]) („решението за откриване на процедурата“) и уведомяването на чешките органи за него. Същевременно Комисията реши да не повдига възражения срещу помощта, която ще бъде предоставена по двете схеми SA.50787 и SA.50837 след приемането на решението за откриване на процедурата и уведомяването на чешките органи за него, на основание на това, че тя е съвместима с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.

(5) Решението на Комисията да открие процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от ДФЕС, беше публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* ([3]). Комисията прикани заинтересованите страни и Чехия да представят мненията си.

([1]) Покана за представяне на мнения съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС, Държавна помощ SA.50787 (2019/NN) (ex 2018/N) и SA.50837 (2019/NN) (ex 2018/N) (ОВ C 60, 19.2.2021 г., стр. 39).
([2]) ОВ C 60, 19.2.2021 г., стр. 39.
([3]) Вж. бележка под линия 2.

(6) Комисията получи пет мнения от заинтересованите страни. Тя ги препрати на Чехия, на която предостави възможност за отговор. Със същото писмо Комисията прикани чешките органи да предоставят актуална информация за състоянието на процедурите по възстановяване, започнати от чешките органи, и по-специално за съответните съдебни производства ([4]). Чехия представи мнението си с писмо от 23 май 2022 г.

(7) С писмо от 15 юни 2022 г. Комисията поиска допълнителни разяснения по отношение на решенията, постановени от националния съд, относно възстановяването на помощта, предоставена преди чешките органи да бъдат уведомени за решението на Комисията за откриване на процедурата. Чешките органи отговориха с писмо от 24 август 2022 г.

2. ПОДРОБНО ОПИСАНИЕ НА СХЕМИТЕ ЗА ПОМОЩ

2.1. Обхват на решението

(8) Настоящото решение се отнася за помощи, които са били неправомерно предоставени на големи предприятия за преструктуриране на овощни градини и за изграждане на капково напояване в овощни градини, хмелни полета, лозя и разсадници, преди да бъде подадено уведомление за схемите SA.50787 и SA.50837.

(9) Схемите, за които е постъпило уведомление, са следните:

а) SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N): Помощ за преструктуриране на овощни градини.

б) SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N): Помощ за изграждане на капково напояване в овощни градини, хмелни полета, лозя и разсадници.

(10) С двете уведомления Чехия възнамерява да замени съществуващите мерки за помощ SA.46621 (2016/XA) и SA.46972 (2016/XA), освободени въз основа на Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията ([5]), за да разшири групата на бенефициерите, отговарящи на условията, с големи предприятия. За тази цел след одобрението им от Комисията схемите за помощ трябваше да заменят тези схеми за групово освобождаване.

2.2. Общи характеристики на двете схеми

2.2.1. *Цел*

(11) С уведомление за схемата за помощ SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) чешките органи имаха за цел да предоставят помощ за засаждане на овощни градини, отглеждани в съответствие с интегрирания метод на производство.

(12) С уведомление за схемата на помощ SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N) чешките органи имаха за цел да предоставят помощ за изграждане на функционално капково напояване в овощни градини, хмелни полета, лозя и разсадници в Чехия.

2.2.2. *Продължителност*

(13) Освободената схема за помощ SA.46621 (2016/XA) е в сила от 17 октомври 2016 г. Освободената схема за помощ SA.46972 (2016/XA) е в сила от 7 декември 2016 г. На 12 януари 2021 г. двете освободени схеми за помощ бяха заменени със схемите за помощ, за които е подадено уведомление SA.50787 и SA.50837.

(14) С решението за откриване на процедурата двете схеми за помощ, за които е подадено уведомление — SA.50787 и SA.50837 — бяха одобрени за в бъдеще до 31 декември 2024 г.

2.2.3. *Бенефициери*

(15) И по двете схеми SA.50787 и SA.50837 помощта може да бъде предоставена на предприятия с всякаква големина, осъществяващи дейност в първичното селскостопанско производство.

([4]) По време на предварителната процедура чешките органи признаха, че на национално равнище са започнали процедури по възстановяване по отношение на големи бенефициери, които са получили помощ въз основа на схеми за групово освобождаване. Към 29 май 2020 г. не е била възстановена никаква помощ, като се има предвид, че съответните бенефициери са завели дела в съда.

([5]) Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 г. относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 193, 1.7.2014 г., стр. 1).

2.2.4. *Правно основание*

(16) Правното основание за двете схеми SA.50787 и SA.50837, както и за предишните схеми за групово освобождаване SA.46621 (2016/XA) и SA.46972 (2016/XA), се състои от следните законодателни актове:

1) закон № 252/1997 — сборник, за селското стопанство (zákon č. 252/1997 Sb.), с измененията;

2) правила за отпускане на помощи въз основа на §§§ 1, 2 и 2d от закон № 252/1997 — сборник, за селското стопанство (pravidla pro poskytování prostředků podle §§§ 1, 2 a 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství) (наричани по-долу „принципи за предоставяне на помощи“).

2.2.5. *Бюджет*

(17) Общият бюджет на схемата за помощ SA.50787 (2021/C) възлиза на 1 400 милиона CZK (приблизително 52,4 милиона евро ([6])).

(18) Общият бюджет на схемата за помощ SA.50837 (2021/C) възлиза на 560 милиона CZK (приблизително 21 милиона евро ([7])).

(19) И двете схеми за помощ се финансират от държавния бюджет. Помощта се предоставя под формата на преки безвъзмездни средства. Органът, предоставящ помощта по двете схеми, е Държавният фонд за интервенции в селското стопанство (*Státní zemědělský intervenční fond*).

2.3. **Описание на схемата за помощ SA.50787 (2021/C)**

(20) Помощта по тази схема за помощ може да бъде отпусната за новозасадени овощни градини в Чехия извън столицата Прага. Помощта се предоставя в годината на засаждане.

(21) Помощта може да бъде отпусната за засаждане на овощните сортове, изброени в таблицата в тълкувателния документ на програмата за субсидии, отглеждани в системата на интегрираното производство, които не превишават определените граници за тежки метали ([8]).

(22) Допустими за помощ са следните разходи:

1) Разходи за подготвителни работи: торене на насажденията, подготовка на почвата (дълбока оран, култивиране, торене, подготовка преди засаждане), изготвяне на проекта (избор на сортове, опрашители, посока на ключалките, геометрична ориентация на парцела), поставяне на огради, оразмеряване на насажденията, подготовка на канавките;

2) разходи за растителен материал, включително транспортиране до парцела за засаждане и краткосрочно съхранение;

3) разходи за подготовка на растителния материал за засаждане и разходи за засаждане;

4) разходи за протектори и тяхното монтиране, почистваща машина и нейното монтиране, подпорни стълбове и връзване в годината на засаждане.

(23) Помощта може да бъде предоставена до 50 % от допустимите разходи и в рамките на следните максимални суми:

1) до 240 000 CZK/ha (приблизително 9 000 EUR ([9])) за овощни градини, засадени с допустими видове ябълки, круши, кайсии, праскови, сливи, череши и вишни на площ от поне 1 хектар за един вид, като минималният брой дървета е 800 на хектар;

2) до 120 000 CZK/ha (приблизително 4 500 EUR ([10])) за овощна градина, засадена с допустими видове ябълки, круши, кайсии, праскови, сливи, череши и вишни на площ от поне 1 хектар за един вид, като минималният брой дървета е 400 на хектар;

3) до 60 000 CZK/ha (приблизително 2 250 EUR ([11])) за овощни градини, засадени с допустими дребни овощни видове (касис, цариградско грозде, малини) на площ от поне 0,5 хектара за един вид. Минималният брой на разсадите трябва да бъде 3 000 на хектар.

([6]) Обменен курс на CZK/EUR на 17.9.2020 г.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([7]) Обменен курс на CZK/EUR на 17.9.2020 г.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([8]) Вж. съображение 25 от решението за откриване на процедурата.
([9]) Обменен курс на CZK/EUR на 17.9.2020 г.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([10]) Обменен курс на CZK/EUR на 17.9.2020 г.: 1 CZK = 0,03743 EUR.
([11]) Обменен курс на CZK/EUR на 17.9.2020 г.: 1 CZK = 0,03743 EUR.

(24) Инвестициите по тази схема имат за цел да се подобри цялостната ефективност и устойчивост на земеделските стопанства.

(25) Същата мярка не е предвидена в чешката програма за развитие на селските райони („ПРСР“) на Чехия за периода 2014—2020 г. Въпреки че ПРСР съдържа мярката „Интегрирано производство на плодове“, според чешките органи тези две мерки не се припокриват, а се допълват. Докато държавната помощ се предоставя за засаждане на овощни градини, финансирането по мярката за развитие на селските райони е предоставено за вече съществуващи овощни градини. Кандидатите могат да кандидатстват както за финансиране с държавна помощ за създаване на овощни градини, така и за последващо финансиране по ПРСР за тяхното поддържане. В такъв случай те трябва да са представили два анализа на почвата, удостоверяващи спазването на граничните стойности на химикалите.

(26) Комисията установи, че схемата е в съответствие с целите, преследвани от ПРСР на Чехия за периода 2014—2020 г., по-специално с целта да се допринесе за повишаване на конкурентоспособността на първичното селскостопанско производство и да се подобри качеството на първичните продукти (съображения 92 и 93 от решението за откриване на процедурата). Освен това Комисията стигна до заключението, че помощта има положително въздействие върху околната среда, тъй като интегрираният метод на производство води до по-ниски количества тежки метали в почвата (съображение 94) от решението за откриване на процедурата).

2.4. **Описание на схемата за помощ SA.50837 (2021/C)**

(27) По тази схема може да бъде предоставена помощ за следните разходи:

1) закупуване или покупка на лизинг на машини и оборудване до пазарната стойност на активите;

2) общи разходи, свързани с разходите, посочени в предходната точка.

(28) Помощта може да бъде предоставена в размер до 50 % от допустимите разходи, а бенефициерите могат да получат до 72 000 CZK (приблизително 2 700 EUR ([12])) на хектар от изграденото капково напояване.

(29) Инвестициите, подпомагани по тази схема, не се отнасят до подобряване на съществуващи напоителни съоръжения или елементи на напоителната инфраструктура, а само до новоизградени напоителни съоръжения за капково напояване.

(30) В съответствие с Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([13]) Чехия съобщи на Комисията плана за управление на речния басейн за целия район, в който се извършват инвестициите, както и за всички други райони, в които околната среда може да бъде засегната от инвестицията. Мерките, които се въвеждат с плана за управление на речния басейн, в съответствие с член 11 от посочената директива, и които засягат селскостопанския сектор, са били определени в съответната програма от мерки.

(31) Според чешките органи инвестициите, обхванати от тази схема за помощ, могат да доведат до нетно увеличение на напояваните площи с отражение върху подземен или повърхностен воден обект. В този контекст чешките органи потвърдиха, че инвестициите не засягат подземни или повърхностни водни обекти, чието състояние е било определено като незадоволително в съответния план за управление на речния басейн по причини, свързани с количеството на водата.

(32) Чешките органи смятат, че схемата оказва положително въздействие върху околната среда, тъй като методът на капково напояване води до икономия на вода в сравнение с други видове напояване. Очаква се капковото напояване да доведе до икономия на вода от поне 30 %, да се бори със засушаването и по този начин да подобри стабилността на продукцията и да повиши нейното качество, като същевременно се намали потреблението на вода.

(33) Чешките органи потвърдиха, че анализът на околната среда трябва да покаже, че подпомаганите инвестиции няма да имат отрицателно въздействие върху околната среда. За тази цел всяко заявление за помощ се оценява индивидуално.

([12]) Обменен курс на CZK/EUR на 17.9.2020 г.: 1 CZK = 0,03743 EUR.

([13]) Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1).

(34) Предоставянето на помощта е обвързано с представянето на разрешение за управление на водите, издадено от компетентния орган в областта на водите, който оценява, наред с другото, въздействието на проекта върху различните компоненти на околната среда.

(35) Освен това помощта е обвързана с въвеждането на измерване на потреблението на вода на равнището на подпомаганата инвестиция.

(36) Чешките органи се ангажираха да гарантират, че в района на речен басейн, в който се извършва инвестицията, различните потребители на вода допринасят за възстановяването от страна на селскостопанския сектор на разходите за водни услуги съгласно член 9, параграф 1, първо тире от Директива 2000/60/ЕО, като при необходимост се вземат предвид социалните, екологичните и икономическите последици от възстановяването, както и географските и климатичните условия на засегнатия регион или региони.

(37) Комисията установи, че схемата е в съответствие с целите, преследвани от ПРСР на Чехия за периода 2014—2020 г., по-специално с целта да се допринесе за повишаване на конкурентоспособността на първичното селскостопанско производство и да се подобри качеството на първичните продукти (съображения 92 и 93 от решението за откриване на процедурата). Освен това Комисията стигна до заключението, че помощта има положително въздействие върху околната среда, тъй като интегрираният метод на производство води до по-ниски количества тежки метали в почвата (съображение 94) от решението за откриване на процедурата).

3. ОСНОВАНИЯ ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

3.1. Неправомерност на схемите за помощ

(38) Комисията беше уведомена за схемите за помощ SA.50787 и SA.50837 съответно на 29 март 2018 г. и 6 април 2018 г. Чешките органи потвърдиха, че те са били приведени в действие още преди подаването на уведомления за тях.

(39) С оглед на обстоятелството, че Чехия не е спазила задължението си по член 108, параграф 3 от ДФЕС, в решението за откриване на процедурата ([14]) Комисията установи, че помощта, която вече е била предоставена на големи предприятия преди подаването на уведомления за схемите SA.50787 и SA.50837, представлява нова помощ, която тя счита за неправомерна помощ по смисъла на член 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета ([15]).

3.2. Съвместимост на помощта с вътрешния пазар

(40) В съответствие с член 107, параграф 3 от ДФЕС помощта може да се счита за съвместима с вътрешния пазар само ако може да се ползва от една от дерогациите, предвидени в посочения член. В разглежданите случаи Комисията проучи дали е приложима дерогацията по член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, както се тълкува в съответните разпоредби на Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони от 2014 г. ([16]) (наричани по-нататък „Насоките от 2014 г.“).

(41) Съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС помощи може да се считат за съвместими с вътрешния пазар, ако се установи, че улесняват развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес.

(42) Схемите за помощ бяха оценени също така с оглед на Насоките от 2014 г., които бяха в сила към момента на одобрението на схемите SA.50787 и SA.50837.

(43) По-специално в решението си за откриване на процедурата Комисията оцени съвместимостта на двете схеми SA.50787 и SA.50837 с вътрешния пазар въз основа на част I („Общи принципи на оценяване“) и част II, глава 1.1.1.1. („*Помощ за инвестиции в материални и нематериални активи на територията на земеделски стопанства, свързани с първичното селскостопанско производство*“) от Насоките от 2014 г.

([14]) Вж. съображение 64 от решението за откриване на процедурата.

([15]) Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (кодифициран текст) (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 9).

([16]) ОВ C 204, 1.7.2014 г., стр. 1, изменени с Известие, публикувано в ОВ C 390, 24.11.2015 г., стр. 4.

(44) Въз основа на тази оценка в решението си за откриване на процедурата Комисията заключи, че помощта, която ще бъде предоставена **след** одобряването на двете схеми за помощ и след уведомяването на чешките органи за решението, е съвместима с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.

(45) На този етап обаче Комисията не можеше да направи същото заключение по отношение на помощта, предоставена на големи предприятия **преди** уведомяването и одобряването на двете схеми за помощ SA.50787 и SA.50837 с решението на Комисията. Оценката на тези схеми за помощ показа, че въпреки че помощта е съвместима със специфичните условия на част II, глава 1.1.1.1. от Насоките от 2014 г., съществуват съмнения относно наличието на стимулиращ ефект и следователно относно съвместимостта на тази помощ с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС поради посочените по-долу причини.

(46) В съответствие с точка (66) от Насоките от 2014 г. дадена помощ може да се приеме за съвместима с вътрешния пазар само ако има стимулиращ ефект. Освен това, съгласно тази точка дадена помощ има стимулиращ ефект, ако тя води до промяна на поведението на дадено предприятие по такъв начин, че то да започне допълнителна дейност, която не би предприело без помощта или би предприело по ограничен или различен начин.

(47) В съответствие с точка (70) от Насоките от 2014 г. Комисията е счела, че помощта не е представлява стимул за даден бенефициер, когато работата по даден проект или дейност вече е била започнала, преди бенефициерът да е подал заявление за помощ до националните органи. Такова заявление за помощ е трябвало да включва най-малко името на заявителя и размерите на предприятието, описание на проекта или дейността, включително мястото на изпълнение, начална и крайна дата, размера на търсената помощ за изпълнението и допустимите разходи.

(48) В съответствие с точка (35).25 от Насоките от 2014 г. „начало на работа по проекта или на дейността“ означава настъпилото най-напред от следните: начало на строителните работи, свързани с инвестицията; първият правно обвързващ ангажимент за поръчване на оборудване; ползването на услуги или всеки друг ангажимент, който е направил проекта или дейността необратими.

(49) Освен това съгласно точка (72) от Насоките от 2014 г. големите предприятия трябва да опишат в заявлението варианта без подпомагане, така наречения съпоставителен сценарий, и да представят документи в подкрепа на описания от тях в заявлението съпоставителен сценарий. В съответствие с точка (73) от Насоките от 2014 г. от предоставящия орган се изисква да извърши проверка за правдоподобността на съпоставителния сценарий и да потвърди, че помощта притежава необходимия стимулиращ ефект.

(50) Във връзка с това допълнително условие, приложимо към големите предприятия за представяне на съпоставителния сценарий, в решението за откриване на процедурата Комисията се позова на определението за микро-, малки и средни предприятия (МСП), предвидено в приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 ([17]), и на съответната съдебна практика на съдилищата на Съюза ([18]).

(51) Съгласно член 2, параграф 1 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 категорията на МСП обхваща предприятията, в които работят по-малко от 250 души, чийто годишен оборот не надхвърля 50 милиона евро и/или чието годишно балансово число не надхвърля 43 милиона евро.

(52) Съгласно член 3, параграф 1 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 „самостоятелно предприятие“ е всяко предприятие, което не е класифицирано като предприятие партньор по смисъла на параграф 2 или като свързано предприятие по смисъла на параграф 3 от посочения член.

(53) Съгласно член 4, параграф 2 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014, когато към датата на приключване на отчетите дадено предприятие установи, че на годишна основа е надвишило или е под таваните за числеността на персонала или финансовите тавани, посочени в член 2, това няма да доведе до загуба или придобиване на статут на средно, малко или микропредприятие, освен ако тези тавани не бъдат надвишени през два последователни отчетни периода.

([17]) Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията е заменен с Регламент (ЕС) 2022/2472 на Комисията от от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 327, 21.12.2022 г., стр. 1) Приложение I към посочения регламент не е изменено.

([18]) Вж. съображения 105—113 от решението за откриване на процедурата.

(54) В този контекст в съображения 109—113 от решението за откриване на процедурата се съдържа посочената по-долу обосновка.

(55) В съображение 40 от Регламент (ЕС) № 702/2014 се обяснява, че определението за МСП, използвано за целите на посочения регламент, се основава на определенията от Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията ([19]), с цел премахване на различията, които могат да доведат до нарушаване на конкуренцията, и за улесняване на координацията между различните инициативи на Европейския съюз и национални инициативи, отнасящи се за МСП, както и за постигането на по-голяма административна яснота и правна сигурност.

(56) В съображение 39 от Регламент (ЕС) № 702/2014 се обяснява основната причина за освобождаването на МСП от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от ДФЕС: „*МСП имат важна роля за създаването на работни места и като цяло представляват фактор за социална стабилност и двигател за икономиката. Въпреки това тяхното развитие може да бъде възпрепятствано от пазарна неефективност, което изправя МСП пред типични затруднения. За МСП често е трудно да получат капитал или заеми поради нежеланието на някои финансови пазари да поемат рискове и предполагаемия малък размер на гаранциите, които тези предприятия могат да предложат. Техните ограничени ресурси също могат да ограничат достъпа им до информация, по-специално що се отнася до нови технологии и потенциални пазари. Следователно, с цел да се улесни развитието на стопанските дейности на МСП, някои категории помощи в полза на МСП следва да бъдат освободени от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора съгласно настоящия регламент.*“

(57) Както е изразено в многобройните решения на съдилищата на Съюза, само предприятията, които са изправени пред типичните за МСП затрудненията следва да имат право на предимствата, произтичащи от този статут. Според съдебната практика на съдилищата на Съюза определението за МСП трябва да бъде предмет на стриктно тълкуване, тъй като предимствата, предоставени от статута на МСП, съставляват най-често изключения (по-специално в областта на държавните помощи) от общите правила ([20]). Необходимо е да се изключат от квалификацията като МСП тези групи от предприятия, чиято икономическа мощ надхвърля тази на МСП, дори ако те формално отговарят на критериите, установени в определението за МСП ([21]). Трябва също така да се гарантира, че определението за МСП не се заобикаля с чисто формални средства ([22]). В съответствие с тази съдебна практика, ако съответното предприятие не е изправено пред затрудненията, типични за МСП, Комисията има право да откаже да го признае за МСП. Тази съдебна практика се ръководи от принципа на полезното действие, като се запазва полезното действие на правото на Съюза.

([19]) Препоръка на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

([20]) Решение по дело C-110/13, *HaTeFo*, EU:C:2014:114, т. 32.

([21]) Вж. по-специално решенията по посочените по-долу дела (курсивът е добавен):

— C-516/19, *NMI Technologietransfer*, EU:C:2020:754, т. 31—34 (по дело, свързано с тълкуването на определението за МСП съгласно Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията — ОРГО); „*34. По този начин целта на посочения критерий е да се разбере по-добре, както следва по-специално от съображение 9 от Препоръката от 2003 г., на която се основава, както е посочено в съображение 30 от Регламент № 651/2014, понятието „МСП“, дефинирано в приложение I към този регламент, икономическата реалност на МСП и* ***квалификацията като МСП да не се прилага за групите от предприятия, чиято икономическа мощ надхвърля тази на МСП, за да се запазят за предприятията, които действително имат нужда от това, различни предимства, произтичащи от правна уредба или от мерки в тяхна полза*** *(вж. по аналогия решение от 27 февруари 2014 г., HaTeFo, C-110/13, EU:C:2014:114, т. 31).*“;

— C-91/01, *Италия/Комисия*, EU:C:2004:244, т. 31, 50—54 („*51. Съответно критерият за независимост трябва да се тълкува с оглед на тази цел, както е посочено от генералния адвокат в точка 33 от заключението му, така че предприятие, което е собственост на по-малко от 25 % от голямо предприятие и по този начин* ***формално отговаря на критерия, но в действителност принадлежи към голяма група от предприятия, независимо от това не може да се счита за отговарящо на критерия***.“);

— C-110/13, *HaTeFo*, EU:C:2014:114, т. 34, 39 („*34. Необходимо е следователно член 3, параграф 3, четвърта алинея от приложението към Препоръката за МСП да се* ***тълкува в светлината на тази цел****, така че* ***предприятията, които формално не поддържат някое от отношенията,*** *приложени в точка 28 от настоящото решение, но въпреки това съставляват едно-единствено икономическо образувание поради ролята, която играе физическо лице или група от действащи съвместно физически лица,* ***също трябва да се считат за свързани предприятия*** *по смисъла на тази разпоредба, ако те упражняват дейността си или част от своята дейност на същия съответен пазар или на съседни пазари (вж. по аналогия Решение по дело Италия/Комисия, посочено по-горе, т. 51)*“;

— T-137/02, *Pollmeier/Комисия*, EU:T:2004:304, т. 61—62. („*62. Съответно член 1, параграфи 3 и 4 от приложението към Препоръка 96/280* ***трябва да се тълкува с оглед на тази цел,*** *така че данните за дадено предприятие, дори такова, което е собственост на по-малко от 25 % от друго предприятие, трябва да се вземат предвид при изчисляването на праговете, посочени в параграф 1 от същия член, когато тези* ***предприятия, макар и формално различни, представляват икономическо образувание*** *(вж. в този смисъл Решение по дело Италия/Комисия, т. 51).*“).

([22]) Решения по дело C-91/01 *Италия/Комисия*, EU:C:2004:244, т. 50; C-110/13, *HaTeFo*, ECLI:EU:C:2014:114, т. 33.

(58) В член 4, параграф 2 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 се предвижда възможност за МСП да запазят своя статут въпреки промените, които се считат за временни и подлежат на колебания („*освен ако тези тавани не бъдат надвишени през два последователни отчетни периода*“). Би било в противоречие с принципа на полезното действие да се предостави такава възможност на предприятия, които в резултат на промяна в собствеността вследствие на сливане или придобиване в действителност имат трайно променена структура, което ги изтласква дългосрочно над съответните тавани за числеността на персонала или финансовите тавани, разрешени за МСП. От това следва, че ако икономическата реалност показва, че дадено предприятие не е МСП, дори ако тази конкретна ситуация не е описана в член 4, параграф 2 от определението за МСП в приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014, такова предприятие не следва да се ползва от статут на МСП след такава промяна на собствеността.

(59) Следователно, в съответствие с последователното тълкуване на Комисията, като се опира на принципа на полезното действие, изразен в съдебната практика на съдилищата на Съюза, свързана с определението за МСП (съображение 57), член 4, параграф 2 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 не се прилага в случай на предприятия, които надвишават съответните тавани за МСП в резултат на промяна в структурата или собствеността вследствие на сливане или придобиване. В такъв случай релевантният момент за оценката е моментът на сделката (чрез която те трайно са станали част от по-голямо предприятие), а не моментът на приключване на отчетите на юридическото лице заявител.

(60) Въз основа на това в съображение 114 от решението за откриване на процедурата се прави следното заключение: Докато до одобряването на тези две схеми помощ може да се предоставя на малки и средни селскостопански предприятия въз основа на съответните мерки за групово освобождаване съгласно Регламент (ЕС) № 702/2014, то не съществува одобрена схема за помощ, която би позволила предоставянето на помощ на големи предприятия. От това следва, че помощта е била предоставена на големи предприятия в нарушение на задължението за уведомяване съгласно член 108, параграф 3 от ДФЕС.

(61) Както е обяснено по-горе в съображение 10, двете схеми за помощ SA.50787 и SA.50837 са предназначени да заменят съществуващите мерки за групово освобождаване SA.46621 (2016/XA) и SA.46972 (2016/XA), за да осигурят основа за предоставяне на помощ и на големи предприятия.

(62) Чешките органи потвърдиха, че по двете схеми за групово освобождаване инвестиционна помощ е била предоставена на някои предприятия, които първоначално са били считани за МСП към момента на предоставяне на помощта. Според информацията, представена от чешките органи на 8 ноември 2018 г. ([23]), извършената от тези органи административна последваща проверка е показала, че тези бенефициери не отговарят на определението за МСП, посочено в приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014, както се тълкува в съдебната практика на съдилищата на Съюза, свързана с това определение. Въз основа на това в решението за откриване на процедурата ([24]) Комисията счете, че тези получатели са били големи предприятия към момента на предоставяне на помощта.

(63) В решението си за откриване на процедурата Комисията припомни, че не е поискан съпоставителен сценарий за инвестиционната помощ, предоставена въз основа на освободени схеми съгласно Регламент (ЕС) № 702/2014, тъй като тази помощ е трябвало да бъде ограничена до МСП ([25]). Поради това Комисията изрази съмнения дали бенефициерите, които са големи предприятия и които са получили помощ въз основа на едната или двете схеми за групово освобождаване (съображение 62), са представили в действителност съпоставителен сценарий ([26]).

(64) Тъй като представянето на съпоставителен сценарий, заедно с придружаващите го документи, представлява едно от изискванията, свързани с наличието на стимулиращ ефект на помощта за големи предприятия, Комисията стигна до заключението, че помощта, предоставена на големи предприятия преди уведомяването за двете схеми за помощ SA.50787 и SA.50837, не изглежда да е имала стимулиращ ефект.

(65) Освен това Комисията изрази съмнения относно пропорционалността на помощта, предоставена на големи предприятия преди уведомяването за схеми SA.50787 и SA.50837, по-специално относно критерия за подхода на нетните допълнителни разходи съгласно точки (95)—(97) от Насоките от 2014 г. Комисията счете, че при вероятната липса на съпоставителен сценарий ([27]) чешките органи не са могли да гарантират, че размерът на помощта съответства на нетните допълнителни разходи за осъществяване на инвестицията в съответния район, като я сравнят със сценарий без помощ ([28]).

([23]) Реф. № 3957-2/2018-SZEU-ZEMZP, Допълнителна информация, предоставена от чешките органи, и приложени към нея Известия за образуване на административно производство.
([24]) Вж. съображения 104—114 от решението за откриване на процедурата.
([25]) Вж. съображение 115 от решението за откриване на процедурата.
([26]) Вж. съображение 115 от решението за откриване на процедурата.
([27]) Вж. съображение 115 от решението за откриване на процедурата.
([28]) Вж. съображение 121 от решението за откриване на процедурата.

(66) С оглед на тази обосновка Комисията заключи в решението за откриване на процедурата, че съществуват съмнения относно наличието на стимулиращ ефект и спазването на принципа на пропорционалност на помощта, предоставена на големи предприятия, преди тя да бъде одобрена от Комисията ([29]).

(67) На това основание Комисията започна процедурата съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС и покани всички трети страни, които може да са били засегнати от тази помощ, както и Чехия, да представят своите мнения. В същото време Комисията прикани Чехия да предостави цялата информация, която може да помогне за оценката на помощта.

4. **СТАНОВИЩЕ НА ЧЕХИЯ**

(68) В изложението си към решението за откриване на процедурата чешките органи потвърдиха, че двете схеми за групово освобождаване —SA.46621 (2016/XA) и SA.46972 (2016/XA) — са ограничени до МСП, и обясниха, че единствената причина за предоставяне на помощта и на големи предприятия е била погрешната оценка от страна на чешките органи на големината на тези бенефициери. Чешките органи заявиха, че ограничението на помощта за МСП е ясно изразено чрез позоваване на член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014 в националното правно основание и не е необходимо да се повтаря под друга форма. Освен това те обясниха, че са допуснати административни грешки, поради които някои бенефициери — големи предприятия, са били погрешно считани за МСП към момента на предоставяне на помощта, а последващата проверка на органите е показала, че първоначалната оценка е била погрешна.

(69) Чехия потвърди, че през януари 2019 г. е започнала процедури по възстановяване на помощ, предоставена на седем идентифицирани бенефициери, които са били големи предприятия към момента на получаване на помощта. Тези процедури по възстановяване са свързани с помощи, предоставени по силата на едното или и на двете групови освобождавания през 2016 г. и 2017 г.

(70) Чешките органи обясниха, че целта на чешкото министерство на земеделието е била да предостави помощ през тези две години само на МСП. Правното основание (националните правила на програмата за субсидиране) съдържа позоваване на член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014, с който се ограничава помощта за МСП. Поради това в него не са се съдържали въпроси относно съответните допълнителни условия, приложими за големите предприятия (съпоставителен сценарий, критерий за пропорционалност).

(71) В същото време чешките органи смятат в изложението си по решението за откриване на процедурата, че въпреки липсата на съпоставителен сценарий и оценката на такъв от страна на националните органи, може да се счита, че стимулиращият ефект на помощта, неправилно предоставена на големи предприятия, е налице.

(72) В това отношение чешките органи твърдят, че инвестициите в преструктуриране на овощни градини и в напоителни съоръжения са свързани с високи разходи, които бенефициерите не биха извършили без помощта. Според чешките органи това се потвърждава от обстоятелството, че от 2018 г., когато не е имало одобрена схема за помощ в полза на големи предприятия, големи предприятия не са засаждали нови овощни градини и също така не са извършвали инвестиции в инфраструктура за капково напояване. На това основание чешките органи считат, че големите бенефициери, които са получили помощ през периода 2016—2017 г. въз основа на едната или двете схеми за групово освобождаване, не биха извършили инвестициите без помощта.

(73) Поради това Чехия счита, че стимулиращият ефект е бил фактически налице в тези случаи.

(74) Също така според чешките органи тази помощ е била пропорционална, тъй като максималният размер на помощта за инвестиции в преструктуриране на овощни градини е бил ограничен до 240 000 CZK на хектар, докато реалните разходи биха могли да достигнат приблизително 500 000 CZK и повече за големите предприятия. Като се има предвид максималният възможен размер на помощта, чешките органи смятат, че дори без оценка на съпоставителен сценарий може да се приеме, че вътрешната норма на възвръщаемост на проекта е била разумна и че помощта не е довела до нейното увеличаване над обичайното равнище.

([29]) Вж. съображения 116 и 122 от решението за откриване на процедурата.

(75) Освен това Чехия добави, че вариантът, при който големите предприятия не инвестират в засаждане на овощни градини и в инфраструктура за капково напояване, има много отрицателни последици. Чешките органи обясниха, че в Чехия площите с овощни градини от дълго време намаляват, като процентът на старите овощни градини е висок и се увеличава.

5. **МНЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ**

(76) Комисията получи изложения от пет трети страни — всички бенефициери на помощта по едната или по двете схеми за помощ. Поради това в съответствие с член 1, буква з) от Регламент (ЕС) 2015/1589 всички те могат да бъдат считани за заинтересовани страни.

(77) Петте бенефициери са засегнати от процедурата по възстановяване, посочена в съображение 69. Другите двама бенефициери, засегнати от процедурите по възстановяване (RBQ SADY s.r.o. и M+A+J s.r.o.), не са представили мнения.

(78) Изложенията на петте бенефициери потвърждават следното:

1) Петте бенефициери са посочили в най-малко едно от заявленията си за помощ през 2016 г. и 2017 г. статута си на голямо предприятие, а не на МСП, към момента на предоставяне на помощта. Във всеки случай техният статут на голямо предприятие е виден от представената документация, придружаваща заявленията за идентификация. Те твърдят, че по това време не им е било ясно, че помощта е ограничена само до МСП. Те добавят, че националното правно основание („Принципи за предоставяне на помощ“, съображение 16) не е включвало големината на бенефициера сред условията за допустимост.

2) Петте бенефициери обясниха, че предоставящият орган (Държавният фонд за интервенции в селското стопанство — Státní zemědělský intervenční fond) е извършил последваща (*ex-post*) проверка, която е потвърдила, че помощта е използвана в съответствие с нейната цел, и не са установени нарушения или грешки.

3) През януари 2019 г. чешкото министерство на земеделието е започнало процедури по възстановяване по отношение на седем бенефициери.

4) В решенията за възстановяване, изпратени до седем бенефициери, се посочва, че помощта им е била предоставена в нарушение на правото на ЕС и на националното правно основание, от което следва, че такава помощ е била достъпна само за микропредприятия и МСП. Бенефициерите на помощта не отговарят на това условие.

(5) През септември 2019 г. петте бенефициери, които представиха своите мнения по решението за откриване на процедурата, са подали отделни искове пред Общинския съд на Прага, с които са поискали отмяна на решенията за възстановяване на чешкото министерство на земеделието.

(79) Обобщение на изложенията по решението за откриване на процедурата:

Мнение на POMONA Těšetice a.s. ([30])

(80) POMONA Těšetice a.s е получило помощ и по двете схеми за помощ през декември 2016 г.

(81) В своето изложение POMONA Těšetice a.s. заяви, че в решението за предоставяне на безвъзмездни средства са били установени оправдани правни очаквания. Дружеството твърди, че помощта е била използвана в съответствие с целта, посочена в правното основание.

(82) POMONA Těšetice a.s. обясни, че въз основа на националното правно основание („Принципи за предоставяне на помощ“, съображение 16) не е било възможно да се заключи, че помощта е трябвало да бъде ограничена само до МСП. Дружеството заяви, че правилно е посочило големината си на голямо предприятие в заявлението за помощ.

(83) POMONA Těšetice a.s. включи в изложението си съпоставителен сценарий, в който се обяснява вариантът без подпомагане, и заяви, че помощта е била пропорционална.

Мнение на ÚSOVSKO EKO s.r.o. ([31])

(84) ÚSOVSKO EKO s.r.o. е получило помощ за преструктуриране на овощни градини (схема за помощ SA.50787) през декември 2016 г. и през декември 2017 г.

([30]) a.s. = „akciová společnost“ = акционерно дружество.
([31]) s.r.o. = „společnost s ručením omezeným“ = дружество с ограничена отговорност.

(85) ÚSOVSKO EKO s.r.o. твърди, че е действало добросъвестно и се позовава на оправдани правни очаквания, тъй като в заявленията за помощ за двете години правилно е посочило статута си на голямо предприятие. ÚSOVSKO EKO s.r.o. представи копия на заявленията си за помощ за двете години, от които е видно, че само в заявлението за помощ за 2017 г. е включен въпросът за големината на заявителя за помощ. Дружеството е посочило размера си на голямо предприятие.

(86) ÚSOVSKO EKO s.r.o. твърди, че решението на министерството на земеделието за оттегляне на помощта е незаконосъобразно, тъй като съществено нарушава разпоредбите за административното производство.

(87) ÚSOVSKO EKO s.r.o. твърди, че в националното правно основание („Принципи за предоставяне на помощ“, съображение 16) в периода между 2008 г. и 2018 г. не се е предвиждало изрично условието, че бенефициерите трябва да са МСП. В националното правно основание допустимите бенефициери се определят като „предприемачи, осъществяващи дейност в селскостопанското производство“ ([32]). Според ÚSOVSKO EKO s.r.o. едва от 2015 г. националното правно основание съдържа позоваване на член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014 ([33]), но без да се изключват изрично големите предприятия от групата на допустимите бенефициери. Освен това определението за допустимите бенефициери остава непроменено.

(88) ÚSOVSKO EKO s.r.o счита, че в периода 2015—2017 г. чешкото министерство на земеделието не е знаело, че въз основа на Регламент (ЕС) № 702/2014 инвестиционна помощ не може да се предоставя на големи предприятия. Изричното изключване се появява в националното правно основание едва през 2018 г. и от тази година USOVSKO EKO s.r.o. вече не подава заявление за помощ.

(89) ÚSOVSKO EKO s.r.o. е включило в изложението си до Комисията съпоставителен сценарий, в който се обяснява вариантът без подпомагане. Дружеството счита, че помощта е имала стимулиращ ефект и е била пропорционална.

Мнение на ÚSOVSKO AGRO s.r.o.

(90) ÚSOVSKO AGRO s.r.o. е получило помощ и по двете схеми за помощ през декември 2017 г.

(91) В своето изложение ÚSOVSKO AGRO s.r.o. твърди, че е действало добросъвестно и се позовава на оправдани правни очаквания, тъй като и в двете заявления за помощ е посочило правилно своя статут на голямо предприятие. ÚSOVSKO AGRO s.r.o. представи копия на своите заявления за помощ. И в двата случая дружеството е посочило размера си на голямо предприятие.

(92) ÚSOVSKO AGRO s.r.o. счита, че решението на министерството на земеделието за оттегляне на помощта е незаконосъобразно, тъй като съществено нарушава разпоредбите за административното производство.

(93) Подобно на другите бенефициери, които представиха своите мнения по решението за откриване на процедурата, ÚSOVSKO AGRO s.r.o. също заяви, че в националното правно основание („Принципи за предоставяне на помощ“, съображение 16) в периода 2008—2018 г. не се е предвиждало изрично условието, че бенефициерите трябва да са МСП. В националното правно основание допустимите бенефициери се определят като „предприемачи, осъществяващи дейност в селскостопанското производство“ ([34]). От 2015 г. националното правно основание съдържа позоваване на член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014, но без изрично да се изключват големите предприятия от допустимите бенефициери. Също така определението за допустими бенефициери остава непроменено.

(94) ÚSOVSKO AGRO s.r.o счита, че в периода 2015—2017 г. чешкото министерство на земеделието не е знаело, че въз основа на Регламент (ЕС) № 702/2014 помощта не може да се предоставя на големи предприятия. Такова изрично ограничаване се появява в националното правно основание едва през 2018 г. и от тази година USOVSKO AGRO s.r.o. вече не подава заявление за помощ.

(95) ÚSOVSKO AGRO s.r.o. е включило в изложението си съпоставителен сценарий, в който се обяснява вариантът без подпомагане. Дружеството счита, че помощта е имала стимулиращ ефект и е била пропорционална.

([32]) Закон № 513/1991 — сборник, раздел 2, по-късно закон № 89/2012 — сборник, раздел 420.

([33]) Член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014: „Помощ за инвестиции в материални активи или нематериални активи в земеделски стопанства, свързани с първичното селскостопанско производство“.

([34]) Закон № 513/1991 — сборник, раздел 2, по-късно закон № 89/2012 — сборник, раздел 420.

Мнение на SADY CZ s.r.o.

(96) През декември 2017 г. SADY CZ s.r.o. е получило помощ и по двете схеми за помощ.

(97) SADY CZ s.r.o. представи копия на своите заявления за помощ. В едно от заявленията за помощ правилно е посочено, че дружеството е голямо предприятие. Според другото заявление за помощ дружеството е било средно предприятие. SADY CZ s.r.o. обясни това несъответствие с административна грешка и подкрепи това обяснение с извлечението от дружествения регистър, което е било приложено към двете заявления за помощ и което показва, че е представлявало голямо предприятие.

(98) Тъй като глобата на предприятието е била правилно посочена в (едното) заявление за помощ, SADY CZ s.r.o. твърди, че Комисията е допуснала грешка в решението за откриване на процедурата, като е заявила, че чешките органи „са предоставили помощ на големи предприятия, които са считали за МСП“. Според SADY CZ s.r.o. чешките органи всъщност са знаели, че помощта е предоставена на голямо предприятие, тъй като това е било изрично посочено в заявлението за помощ. Следователно чешките органи не са могли да считат този бенефициер като МСП.

(99) Според SADY CZ s.r.o. чешките органи многократно са проверявали дали са спазени условията за предоставяне на помощта.

(100) В изложението към решението за откриване на процедурата SADY CZ s.r.o. заяви, че в националното правно основание („Принципи за предоставяне на помощ“, съображение 16) глобата на бенефициера не е посочена като условие за допустимост.

(101) В изложението към решението за откриване на процедурата SADY CZ s.r.o. твърди, че помощта все пак е имала стимулиращ ефект и е била пропорционална и че тези две условия са били проверени от чешките органи. SADY CZ s.r.o. твърди, че преди да подаде заявление за помощ, е изготвило вътрешен документ, озаглавен „Инвестиционно намерение за обновяване на овощна градина“, в който е оценило рентабилността на проекта и е доказало стимулиращия ефект и пропорционалността на помощта (въз основа на вътрешна норма на възвръщаемост, нетна настояща стойност, индекс на рентабилност, период на възвръщаемост). Този документ обаче не е представен на предоставящия орган. SADY CZ s.r.o. е включило този документ в своето изложение до Комисията. SADY CZ s.r.o. настоява, че не може да бъде санкционирано поради административната небрежност на чешките органи.

(102) Като се позовава на член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014, SADY CZ s.r.o. предполага, че помощта, получена въз основа на двете схеми за групово освобождаване, може да се счита за помощ *ad hoc*, предоставена на големи предприятия въз основа на цитирания член.

Мнение на Lužanská Zemědělská a.s.

(103) Lužanská Zemědělská a.s. е получило помощ за преструктуриране на овощни градини през 2016 г. и 2017 г.

(104) Lužanská Zemědělská a.s. заяви, че формулярът на заявлението за помощ през 2016 г. не е съдържал въпрос относно глобата на заявителя, поради което то не е могло да посочи глобата си на голямо предприятие. През 2017 г. формулярът на заявлението за помощ вече е включвал този въпрос и Lužanská Zemědělská a.s. правилно е посочило голямо предприятие. И през двете години дружеството е представило също така извлечение от дружествения регистър, от което е видна структурата на собствеността му.

(105) Подобно на други трети страни, които представиха своите мнения към решението за откриване на процедурата, Lužanská Zemědělská a.s. също посочи, че в националното правно основание („Принципи за предоставяне на помощ“, съображение 16) глобата на бенефициера не е включена в условията за допустимост. Освен това, като се позовава на член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014, Lužanská Zemědělská a.s. твърди, че в посочения регламент изрично се разрешава помощта за големи предприятия. Следователно точната формулировка на принципите за предоставяне на помощ гласи, че право на помощ има „предприемач, осъществяващ дейност в селскостопанското производство“ (без допълнителни ограничения за глобата на заявителя).

(106) Според Lužanská Zemědělská a.s. Комисията е допуснала грешка в решението за откриване на процедурата, като е заявила, че чешките органи „са предоставили помощ на големи предприятия, които са считали за МСП“. Чешките органи всъщност са били наясно, че помощта е предоставена на голямо предприятие — тъй като размерът на дейността на Lužanská Zemědělská a.s. е изрично посочен в заявлението за помощ за 2017 г., а за 2016 г. това става ясно от представеното извлечение от дружествения регистър.

(107) Освен това Lužanská Zemědělská a.s. твърди, че въпреки обстоятелството, че във формуляра на заявлението за помощ през 2017 г. е посочило размера си на голямо предприятие и статутът му на голямо предприятие следва да е бил известен на органите от придружаващите документи, формално погледнато то не е представлявало голямо предприятие към момента на подаване на заявленията за помощ през 2016 г. и 2017 г. Това е така, защото:

а) Lužanská Zemědělská a.s. е станало част от Agrofert ([35]) през юли 2016 г., поради което в съответствие с текста на член 4, параграф 2 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 то не е загубило статута си на МСП, когато е подало заявление за помощ през септември 2016 г. и след това през септември 2017 г.

б) В изложението си по решението за откриване на процедурата Lužanská Zemědělská a.s. твърди, че посоченият член не трябва да се тълкува в противоречие с неговия текст, тъй като такова тълкуване би противоречало на основните изисквания за правна сигурност на адресатите на правото на ЕС, и в тази връзка се позовава на Решение по дело C-310/98 Met-Trans, точка 32 ([36]).

в) Освен това Lužanská Zemědělská a.s. се позовава на оправдани правни очаквания, тъй като според него помощта е била пропорционална и е имала стимулиращ ефект. Според дружеството чешките органи многократно са проверявали дали са спазени условията за предоставяне на помощта.

(108) Lužanská Zemědělská a.s. отново заявява, че не може да бъде санкционирано поради това, че чешките органи не са поискали съпоставителен сценарий. Дружеството твърди, че е било в състояние да представи своя вътрешен анализ преди предоставянето на помощта и че това би било „*особено формален подход, който изцяло би пренебрегнал икономическата реалност и най-вече целта, за която на практика се предоставя помощта*“.

(109) Дружеството е включило в изложението си финансов анализ и анализ на рентабилността на инвестиционния проект. Комисията отбелязва, че тези документи са датирани от 11 март 2021 г., т.е. след предоставянето на помощта и след като решенията за предоставяне на безвъзмездните средства са били отменени от предоставящия орган и е била започната процедура по възстановяване. Тази дата съвпада с датата на представяне на мнението по решението за откриване на процедурата и не е посочено кога всъщност е било изготвено.

(110) Lužanská Zemědělská a.s. също така твърди, че в съответствие с член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014 такава помощ е достъпна и за големи предприятия като помощ *ad hoc*.

6. **ПРЕДАВАНЕ НА МНЕНИЯТА НА ТРЕТИТЕ СТРАНИ НА ЧЕХИЯ**

(111) В съответствие с член 6, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2015/1589 Комисията предаде мненията на третите страни на Чехия с писмо от 25 април 2022 г. и я прикани да представи своето становище в срок от един месец от датата на писмото.

(112) Чешките органи отговориха с писмо от 23 май 2022 г. и след това предоставиха допълнителна информация с писмо от 24 август 2022 г.

(113) В първото писмо от 23 май 2022 г. Чехия потвърждава, че аргументите, представени от третите страни, са много сходни с тези, изтъкнати от тях в националните съдебни производства, които всички те са започнали срещу решенията за възстановяване на министерството на земеделието на Чехия.

([35]) Голямо предприятие.

([36]) Решение от 23 март 2000 г., Met-Trans, съединени дела C-310/98 и C-406/98, EU:C:2000:154, т. 32.

(114) Чехия се съгласи с аргумента на третите страни, че помощта е била използвана в съответствие с нейните цели, въпреки че е била предоставена на големи предприятия, които не са отговаряли на условията по схемите за групово освобождаване, и по време, когато не са се подавали уведомления за помощ за големи предприятия. Чешките органи също така се съгласиха, че помощта е имала стимулиращ ефект въпреки липсата на съпоставителен сценарий, тъй като такива инвестиции не биха били извършени без помощта, главно поради високите им разходи. Чешките органи също така заявиха, че въпреки липсата на оценка на съпоставителен сценарий, вътрешната норма на възвръщаемост на проектите е била разумна и помощта не е довела до нейното повишаване над обичайните равнища.

(115) Що се отнася до докладваната липса на изрично ограничение на големината на допустимите бенефициери в националното правно основание, Чехия потвърди, че намерението и смисълът на правното основание е да се предоставя помощ изключително на МСП. За тази цел в националното правно основание през 2016 г. и 2017 г. е било посочено, че помощта се предоставя въз основа на член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014, т.е. от това е следвало, че тя е достъпна само за МСП. Чешките органи изтъкнаха, че никой от бенефициерите, засегнати от възстановяването на помощта, не е оспорил факта, че са големи предприятия, поради което чешките органи са започнали процедурите по възстановяване.

(116) Що се отнася до актуалното състояние на седемте национални съдебни производства, чешките органи информираха, че към момента на изпращане на посоченото писмо по пет от делата Общинският съд в Прага вече се е произнесъл и е отхвърлил исковете. Двама ищци (Sady CZ s.r.o. и Lužanská Zemědělská a.s.) са оттеглили исковете си. По едно останало дело (RBQ SADY s.r.o.) се очаква решението на Съда.

(117) Чешките органи обясниха, че във всички издадени съдебни решения Общинският съд в Прага е установил, че министерството на земеделието правилно е издало решенията за възстановяване. Същевременно съдът се позовава на §§ 15(3)(c) от закон № 218/2000 — сборник, за бюджетните правила, в сила към момента на започване на процедурите по възстановяване. В тази разпоредба се посочва, че не може да се разпореди възстановяване на субсидия, която вече е била изплатена на бенефициера, ако причината за възстановяването е, че помощта е била предоставена в нарушение на правото на ЕС или на националното право. По този начин Общинският съд в Прага установява, че въпреки че министерството на земеделието е било длъжно да започне процедура по възстановяване на помощта, съгласно § 15(3)(c) от закон № 218/2000 — сборник, в сила към момента на започване на възстановяването, не се позволява на министерството да наложи ефективно възстановяване на тази помощ.

(118) В писмото от 24 август 2022 г. чешките органи обясняват, че § 15(3) от закон № 218/2000 — сборник, е изменен от 1 януари 2022 г. и буква c) е заличена.

(119) Чешките органи обаче поддържат становището, че както е установил Общинският съд в Прага, независимо от изменението, принципът на правна сигурност не позволява възстановяване на предоставената помощ, тъй като изменението на закон № 218/2000 — сборник, не може да се прилага с обратна сила.

7. ПРАВНА ОЦЕНКА НА ПОМОЩТА

7.1. Наличие на помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС

(120) Съгласно член 107, параграф 1 от ДФЕС „освен когато е предвидено друго в Договорите, всяка помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите членки, е несъвместима с вътрешния пазар“.

(121) В решението си за откриване на процедурата ([37]) Комисията стигна до предварителното заключение, че условията на член 107, параграф 1 от ДФЕС са изпълнени и следователно схемите SA.50787 и SA.50837, за които е постъпило уведомление, представляват държавна помощ по смисъла на посочения член.

(122) Това предварително заключение не беше поставено под въпрос в нито едно от мненията, получени от третите страни и от Чехия. Освен това самата Чехия е уведомила за схемите като мерки за държавна помощ.

([37]) Вж. съображения 58—62 от решението за откриване на процедурата.

(123) Поради това определянето на дадена мярка като помощ по смисъла на посочения член изисква да бъдат изпълнени следните кумулативни условия: i) мярката да може да бъде приписана на държавата и да бъде финансирана с държавни ресурси; ii) мярката да предоставя предимство на своя получател; iii) предимството да бъде избирателно; и iv) мярката да нарушава или да заплашва да наруши конкуренцията и да засяга търговията между държавите членки.

(124) Поради обстоятелството, че мерките за помощ, за които е постъпило уведомление, се уреждат от акт, на базата на който, без да се изискват допълнителни мерки за прилагане (съображение 16), може да се предостави индивидуална помощ на предприятията, определени в акта по общ и абстрактен начин (раздели 2.2.3, 2.2.4, 2.3 и 2.4), Комисията счита, че те представляват схеми за помощ по смисъла на точка (35).4 от Насоките от 2014 г. Схемите може да се считат за съвместими с вътрешния пазар само ако могат да се възползват от една от дерогациите, предвидени в ДФЕС (вж. също раздел 7.2).

(125) Схемите могат да бъдат приписани на държавата, тъй като се основават на правните актове, описани в съображение 16, и се прилагат от държавен орган (съображение 19). Те се изплащат от държавния бюджет, т.е. с държавни средства (съображение 19).

(126) Схемите предоставят предимство на своите бенефициери под формата на преки безвъзмездни средства (съображение 19). По този начин схемите освобождават бенефициерите от разходи, които те биха понесли при обичайни пазарни условия.

(127) Схемите са избирателни, тъй като помощите се предоставят само на определени предприятия, по-специално на предприятия, осъществяващи дейност в първичното селскостопанско производство.

(128) Съгласно съдебната практика на Съда на ЕС помощта за дадено предприятие изглежда засяга търговията между държавите членки, когато това предприятие работи на пазар, отворен за търговия в рамките на ЕС ([38]). Бенефициерите на помощта извършват дейност в сектора на първичното селскостопанско производство, където се осъществява търговията в рамките на ЕС ([39]). Следователно този сектор е отворен за конкуренция на равнището на ЕС и следователно е чувствителен към всяка мярка в полза на производството в една или повече държави членки. Поради това е възможно схемата да наруши конкуренцията и да засегне търговията между държавите членки.

(129) Поради това Комисията потвърждава предварителните си заключения, изложени в съображения 58—62 от решението за откриване на процедурата, и отново заявява, че помощта, предоставена по двете схеми, представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.

7.2. **Наличие на схеми**

(130) Съгласно член 1, буква г) от Регламент (ЕС) 2015/1589 като „схема за помощ“ се определя всеки акт, на базата на който и без да се изискват допълнителни мерки за прилагане, може да се предостави индивидуална помощ на предприятията, определени в акта по общ и абстрактен начин.

(131) В решението си за откриване на процедурата ([40]) Комисията също така стигна до предварителното заключение, че и двете мерки за помощ SA.50787 и SA.50837 представляват схеми по смисъла на това определение и точка (35).4 от Насоките от 2014 г., тъй като в тяхното правно основание не се изискват допълнителни мерки за прилагане за предоставянето на помощта и бенефициерите са определени по общ и абстрактен начин. Същото правно основание и заключението за наличието на схемите се прилага и за схемите за помощ с групово освобождаване — SA.46621 (2016/XA) и SA.46972 (2016/XA) — които са били приложими през 2016 г. и 2017 г., когато помощта за големи предприятия е била неправомерно предоставена.

(132) Що се отнася до определянето на мерките за помощ като схеми, две от третите страни — SADY CZ s.r.o. (съображение 102) и Lužanská Zemědělská a.s. (съображение 110) — заявиха, че предоставената им помощ всъщност представлява помощ *ad hoc* в съответствие с член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014.

(133) Що се отнася до посочения аргумент, Комисията най-напред припомня определението за помощ *ad hoc*. Съгласно член 2, параграф 13 от Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията „помощ *ad hoc*“ означава помощ, която не е предоставена въз основа на схема за помощ.

([38]) Вж. по-специално решението от 13 юли 1988 г., *Френска република/Комисия на Европейските общности*, C-102/87, EU:C:1988:391.

([39]) През 2022 г. търговията на ЕС с продукти на хранително-вкусовата промишленост е възлизала на 401,5 милиарда евро през годината (Източник: Евростат).

([40]) Вж. съображение 63 от решението за откриване на процедурата.

(134) В настоящия случай обаче Комисията отбелязва, че помощта, получена от SADY CZ s.r.o. и Lužanská Zemědělská a.s., е била предоставена въз основа на националните правила на програмата за субсидиране (правното основание, посочено в съображение 16), без да са необходими допълнителни мерки за прилагане. Всъщност помощта за големи предприятия е била погрешно предоставена в контекста на схемите за групово освобождаване, които в действителност са били достъпни само за МСП. Не е имало индивидуална помощ *ad hoc* за големи предприятия, за която Комисията да е била уведомена преди помощта да бъде предоставена на тези бенефициери. Единственото уведомяване, което се отнася до големи предприятия, е това, че Чехия е уведомила за схемите SA.50787 и SA.50837, след като помощта е била предоставена на големи предприятия. И помощта за големите предприятия през 2016 г. и 2017 г. се е основавала на същото национално правно основание, което се е прилагало за схемите за групово освобождаване и което е било посочено по-късно в уведомлението за схемите SA.50787 и SA.50837. С други думи, помощта по тези схеми, за които е подадено уведомление, е била приведена в действие в миналото, докато Комисията не е била уведомена за нито една помощ *ad hoc* или схема преди тяхното привеждане в действие и те също така не са били обхванати от груповото освобождаване по Регламент (ЕС) № 702/2014 поради причините, изложени по-долу (съображения 138—164).

(135) Националното правно основание съдържа основните елементи на помощта (допустими разходи и интензитет на помощта) и определя бенефициерите по абстрактен и общ начин. На тази основа чешките органи са предоставили помощ на бенефициерите без никакво право на преценка, което да им позволи да влияят върху съществените елементи на помощта и условията, при които тя се предоставя. С оглед на обяснението, представено от чешките органи (съображение 68), Комисията счита, че предоставянето на помощ на големи предприятия въз основа на схемите за групово освобождаване е резултат от административна грешка, а не от упражняване на дискреционна власт.

(136) Поради това Комисията стига до заключението, че помощта, неправомерно предоставена на големите предприятия преди уведомяването за схемите SA.50787 и SA.50837, но в съответствие с тяхното правно основание и при равни условия с помощта, предоставена на МСП съгласно това правно основание, е била предоставена в контекста на две схеми за помощ по смисъла на член 1, буква г) от Регламент (ЕС) 2015/1589. Следователно Комисията не приема аргумента на SADY CZ s.r.o. и Lužanská Zemědělská a.s., че помощта, която им е била предоставена, може да представлява помощ *ad hoc* съгласно член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014 (вж. също съображения 142—164).

(137) Във всеки случай Комисията не може да приеме за съвместима помощ *ad hoc*, която не отговаря на всички условия за съвместимост по Регламент (ЕС) № 702/2014 (вж. съображения 149—161).

7.3. **Класифициране на схемите като неправомерна помощ**

(138) В решението си за откриване на процедурата Комисията счете, че помощта е била предоставена на големи предприятия без предварително уведомяване на Комисията в съответствие с член 108, параграф 3 от ДФЕС ([41]). В същото време помощта, предоставена на големи предприятия, не може да бъде счетена за съвместима със схемите за групово освобождаване, тъй като член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014 се прилага само за МСП. Вследствие на това предварителното становище на Комисията беше, че такава помощ за големи предприятия представлява нова помощ, която е неправомерна по смисъла на член 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2015/1589.

(139) В изложенията си по решението за откриване на процедурата, както Чехия, така и третите страни потвърдиха, че помощта е била предоставена на някои големи предприятия преди датите, на които Комисията е била уведомена за схемите за помощ SA.50787 и SA.50837.

(140) Комисията припомня, че две от третите страни — SADY CZ s.r.o. (съображение 102) и Lužanská Zemědělská a.s. (съображение 110) — са предположили, че предоставената им помощ всъщност представлява помощ *ad hoc* в съответствие с член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014. Съответно според тях такава помощ не би могла да се квалифицира като неправомерна помощ, тъй като схемите за групово освобождаване са публикувани в съответствие с Регламент (ЕС) № 702/2014.

([41]) Вж. съображения 64—65 от решението за откриване на процедурата.

(141) За анализа на това твърдение Комисията се позовава на член 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014, в който са определени условията за изключване на помощта от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от ДФЕС. В посочения член е постановено, че схемите за помощ, индивидуалните помощи, отпуснати по схеми за помощ, и помощите *ad hoc* са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграфи 2 или 3 от Договора и се освобождават от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора, при условие че отговарят на всички условия, определени в глава I от посочения регламент, както и на специфичните условия за съответната категория помощи, посочени в глава III от този регламент.

(142) Следователно Комисията оценява дали помощта, предоставена на SADY CZ s.r.o. и Lužanská Zemědělská a.s, а с необходимите изменения и на други големи предприятия, може да се счита за помощ *ad hoc* въз основа на членове 1 и 6 от Регламент (ЕС) № 702/2014.

7.3.1. *Обхват на бенефициерите съгласно Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията*

(143) В член 1 от Регламент (ЕС) № 702/2014 се определя обхватът на посочения регламент.

(144) Съгласно член 1, параграф 1, буква а), подточка i) от Регламент (ЕС) № 702/2014, посоченият регламент се прилага за помощ в полза на микро-, малки и средни предприятия (МСП), извършващи дейност в селскостопанския сектор, по-специално първично селскостопанско производство, преработка на селскостопански продукти и търговия със селскостопански продукти, с изключение на членове 14, 15, 16, 18 и 23 и членове 25—28, които се прилагат само за МСП, извършващи дейност в първичното селскостопанско производство.

(145) Комисията припомня, че в член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014 се определят условията за предоставяне на помощ в полза на инвестиции, свързани с първичното селскостопанско производство, и по този начин представлява правното основание за двете схеми за групово освобождаване — SA.46621 (2016/XA) и SA.46972 (2016/XA). Както беше отбелязано по-горе (съображение 134), помощта за големи предприятия е била погрешно предоставена от чешките органи в контекста на схемите за групово освобождаване, които в действителност са били достъпни само за МСП. И помощта за големите предприятия през 2016 г. и 2017 г. се е основавала на същото национално правно основание, което се е прилагало за схемите за групово освобождаване и което е било посочено по-късно в уведомлението за схемите SA.50787 и SA.50837. С други думи, помощта по тези схеми, за които е подадено уведомление, е била приведена в действие в миналото, докато Комисията не е била уведомена за нито една помощ *ad hoc* или схема преди тяхното привеждане в действие и те също така не са били обхванати от груповото освобождаване по Регламент (ЕС) № 702/2014 поради причините, изложени по-долу.

(146) Съгласно член 1, букви б)—д) от Регламент (ЕС) № 702/2014 следните категории помощи могат да се предоставят на всички предприятия, без да се прилага ограничението за големина:

„б) помощ за инвестиции за опазването на културното и природното наследство, разположено в земеделските стопанства;

в) помощ в полза на отстраняване и компенсиране на щетите, причинени от природни бедствия в селскостопанския сектор;

г) помощ за научноизследователска и развойна дейност в секторите на селското и горското стопанство;

д) помощ в полза на горския сектор.“

(147) По отношение на другите категории помощи, включени в Регламент (ЕС) № 702/2014, в член 1, параграф 1, буква а), подточка i) от Регламент (ЕС) № 702/2014 не се предвижда никаква дерогация от ограничението за ограничаване на помощта за МСП, предоставена по членове 14, 15, 16, 18, 23 и членове 25—28.

(148) От това следва, че само категориите помощи, изброени в член 1, букви б)—д) от Регламент (ЕС) № 702/2014, са били на разположение на големите предприятия или въз основа на схемата за групово освобождаване, или като помощ *ad hoc*. Всички останали видове помощи, попадащи в обхвата на посочения регламент, включително член 14, са ограничени до МСП. Това само по себе си е достатъчно, за да се отхвърли твърдението за категоризиране на помощта за големите предприятия като помощ *ad hoc* съгласно Регламент (ЕС) № 702/2014.

(149) Освен това Комисията припомня, че съгласно член 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014 схемите за помощ, индивидуалните помощи, отпуснати по схеми за помощ, и помощите *ad hoc* са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграфи 2 или 3 от Договора и се освобождават от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора, при условие че отговарят на приложимите условия, определени в посочения регламент.

(150) В съответствие с член 6, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 702/2014, Регламент (ЕС) № 702/2014 се прилага само за помощи, които имат стимулиращ ефект.

(151) Съгласно член 6, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 702/2014 се приема, че дадена помощ има стимулиращ ефект, ако бенефициерът е подал писмено заявление за нея до съответната държава членка, преди работата по проекта или дейността да е започнала.

(152) В решението за откриване на процедурата Комисията не постави под съмнение, че заявленията за помощ са били подадени правилно, а разследването потвърди, че това условие е било изпълнено и че не е била предоставена помощ, без заявлението за помощ да предхожда предоставянето ѝ.

(153) Съгласно член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014 се счита, че помощите *ad hoc*, предоставени на големи предприятия, имат стимулиращ ефект, когато преди нейното предоставяне държавата членка не само е гарантирала изпълнението на условието по параграф 2 [от посочения член], но също така се е уверила, че чрез подготвената от бенефициера документация се установява, че помощта ще доведе до един или повече от случаите, изброени в параграф 3, букви а)—г) от посочения член.

(154) Съгласно съображение 24 от Регламент (ЕС) № 702/2014 по отношение на всяка помощ *ad hoc*, попадаща в обхвата на посочения регламент, предоставена на бенефициер, представляващ голямо предприятие, държавата членка следва да прилага не само условията за стимулиращ ефект за МСП, но и да гарантира, че бенефициерът в свой вътрешен документ е анализирал жизнеспособността на подпомагания проект или дейност с помощта и без нея. Държавата членка трябва да провери дали този вътрешен документ потвърждава наличието на съществено нарастване на обхвата на проекта или дейността, съществено увеличение на общата сума, изразходвана от бенефициера за подпомагания проект или подпомаганата дейност, или съществено ускорение в изпълнението на съответния проект или съответната дейност. Наличието на стимулиращ ефект следва да може да се установи и въз основа на факта, че при липсата на помощ инвестиционният проект или дейността не биха били осъществени в този вид в съответния селски район.

(155) Комисията е на мнение, че документът, описан в съображение 24 от Регламент (ЕС) № 702/2014 и изискан съгласно член 6, параграф 3 от посочения регламент, по своята същност е фактически еквивалент на съпоставителния сценарий. Освен това, както и при съпоставителния сценарий, държавата членка е имала задължението да провери, преди да предостави помощта *ad hoc*, дали в документацията, изготвена от бенефициера, е установено, че помощта ще доведе до един или повече от случаите, изброени в параграф 3, букви а)—г) от посочения член.

(156) В решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмненията си, че бенефициерите, които са представлявали големи предприятия към момента на предоставяне на помощта, са представили съпоставителен сценарий ([42]).

(157) По време на разследването чешките органи не предоставиха информация, която да показва, че преди да предоставят помощта, те са проверили дали в документацията, изготвена от бенефициера, е установено, че помощта отговаря на условията, определени в член 6, параграф 3, букви а)—г) от Регламент (ЕС) № 702/2014. Предишното обяснение на чешките органи, че помощта е била предоставена на някои големи предприятия, тъй като те неправилно са били считани за МСП, по-скоро потвърждава, по мнението на Комисията, че условията, специфични за помощта за големи предприятия, не са били приложени в този случай.

([42]) Вж. съображение 115 от решението за откриване на процедурата.

(158) SADY CZ s.r.o. и Lužanská Zemědělská a.s. — двамата бенефициери, които се позовават на аргумента за помощ *ad hoc* съгласно член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014, не са уточнили дали са представили вътрешните документи, изисквани съгласно член 6, параграф 3 от посочения регламент за предварителната оценка от националните органи. И двете дружества обаче представиха на Комисията копия от заявленията си за помощ, което позволява да се заключи, че такава документация не е била включена в заявленията за помощ. Същото се отнася и за всички други големи предприятия, които представиха становище по решението за откриване на процедурата. Чешките органи не уточниха в своето изложение дали са получили или не вътрешните документи, изисквани съгласно член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014 за предварителната оценка. Те се ограничиха до мнението, че помощта, предоставена на големите предприятия, изпълнява критерия за стимулиращ ефект и е пропорционална (съображения 71—74). Поради това Комисията стига до заключението, че органите на държавата членка не са извършили предварителна проверка на спазването на член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014.

(159) Съгласно член 6, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 702/2014, чрез дерогация от параграфи 2 и 3 от посочения член се счита, че мерки под формата на данъчни предимства имат стимулиращ ефект, ако са изпълнени условията, изброени в посочения параграф. Помощта, предмет на разследването, е била предоставена като пряка безвъзмездна помощ, а не като данъчно предимство. Следователно тази дерогация не се прилага.

(160) Не се прилага също така дерогацията по отношение на стимулиращия ефект, посочена в член 6, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 702/2014, в който са изброени категориите помощи, за които не се изисква стимулиращ ефект или се допуска, че те притежават такъв. Помощта в полза на инвестициите не е обхванатата от тази дерогация.

(161) На това основание Комисията стига до заключението, че условията, предвидени в член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014, не са изпълнени и следователно, в съответствие с член 3 от посочения регламент, Регламент (ЕС) № 702/2014 не може да се прилага за тази помощ.

(162) Съответно Комисията не приема аргумента на SADY CZ s.r.o. и Lužanská Zemědělská a.s., че помощта, която им е била предоставена (или на други големи предприятия), представлява помощ *ad hoc* съгласно член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014.

7.3.2. *Заключение*

(163) Като се има предвид, че тази помощ не отговаря на всички условия, определени в глава I от Регламент (ЕС) № 702/2014, в съответствие с член 3 от посочения регламент ([43]) тя не може да бъде освободена от изискването за уведомяване по член 108, параграф 3 от ДФЕС.

(164) Комисията стига до заключението, че чешките органи не са изпълнили задължението си, предвидено в член 108, параграф 3 от ДФЕС, тъй като са предоставили инвестиционната помощ на някои бенефициери, преди за нея да е било подадено уведомление и да е била одобрена от Комисията. Поради това Комисията твърди, че такава помощ трябва да се счита за неправомерна помощ по смисъла на член 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2015/1589.

7.4. **Съвместимост на помощта с вътрешния пазар**

(165) Съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС помощи може да се считат за съвместими с вътрешния пазар, ако се установи, че улесняват развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес.

(166) В решението си за откриване на процедурата Комисията извърши подробен преглед на съвместимостта на двете схеми SA.50787 и SA.50837 (включително помощта, която вече е била предоставена на големи предприятия) ([44]) с правилата на Съюза за държавните помощи, приложими към онзи момент. В разглеждания случай това са част I („Общи принципи на оценяване“) и част II, раздел 1.1.1.1. („Помощ за инвестиции в материални и нематериални активи на територията на земеделски стопанства, свързани с първичното селскостопанско производство“) от Насоките от 2014 г., които са били в сила към момента на предоставяне на помощта ([45]) на големите предприятия.

([43]) Вж. също решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 59.
([44]) Вж. съображения 70—89 от решението за откриване на процедурата.
([45]) Вж. съображение 69 от решението за откриване на процедурата.

(167) Що се отнася до съвместимостта на схемите със специфичните условия, определени за инвестиционната помощ в раздел 1.1.1.1. от Насоките от 2014 г., Комисията стигна до предварителното заключение, че и двете схеми (включително вече приведената в действие помощ за големи предприятия) отговарят на тези условия.

(168) Що се отнася до оценката на съвместимостта на схемите с общите принципи за оценка по член 107, параграф 3 от ДФЕС, изложени в част I от Насоките от 2014 г., Комисията стигна до различни предварителни заключения по отношение на помощта, предоставена преди подаването на уведомление за нея, и помощта, която е трябвало да бъде предоставена едва след нейното одобрение и уведомяването на Чехия за решението на Комисията.

(169) Въпреки че предварителното становище на Комисията потвърди, че последната помощ е в съответствие с общите принципи за оценяване ([46]), същото заключение не беше направено по отношение на помощта, която вече е била предоставена на големи предприятия преди уведомяването за нея. По-специално Комисията изрази съмнения дали тази помощ е била пропорционална и дали е притежавала стимулиращ ефект ([47]).

(170) Комисията припомня, че е съществувало съмнение дали големите предприятия — които погрешно са получили помощ в контекста на схемите за групово освобождаване и които по същество са привели в действие схемите SA.50787 и SA.50837 преди уведомяването за тях — са представили съпоставителен сценарий и дали предоставената помощ е била в съответствие с подхода на нетните допълнителни разходи, изложен в точки (95) —(97) от Насоките от 2014 г. Комисията изтъкна, че при вероятната липса на съпоставителен сценарий чешките органи не биха могли да гарантират, че размерът на помощта е бил пропорционален и е съответствал на нетните допълнителни разходи за осъществяване на инвестицията в съответния регион, като я сравнят със сценария без подпомагане.

(171) Комисията припомня, че всички бенефициери, които са представили мненията си по решението за откриване на процедурата, са посочили в поне едно от заявленията си за помощ през 2016 г. и 2017 г. статута си на голямо предприятие, а не на МСП, към момента на предоставяне на помощта. Във всеки случай техният статут на голямо предприятие е виден от представената документация, придружаваща заявленията за идентификация.

(172) Всички бенефициери, които представиха мненията си по решението за откриване на процедурата, също потвърдиха, че чешките органи не са поискали съпоставителен сценарий, въпреки че са посочили в заявленията за помощ или в придружаващата документация, че са представлявали големи предприятия.

(173) Всички бенефициери, които представиха мненията си по решението за откриване на процедурата (съображения 76—110), заявиха, че помощта е притежавала стимулиращ ефект въпреки липсата на съпоставителен сценарий и проверката на такъв от чешките органи. По-голямата част от тях са включили такъв съпоставителен сценарий в изложението си до Комисията. Това становище на бенефициерите, които представиха своите мнения по решението за откриване на процедурата, беше подкрепено от чешките органи (съображение 71).

(174) Комисията оценява аргументите относно наличието на стимулиращ ефект с оглед на съответните точки от раздел 3.4 от част I на Насоките от 2014 г.

(175) Съгласно точка (70) от Насоките от 2014 г. помощта не представлява стимул за бенефициера, когато работата по съответния проект или дейност вече е започнала, преди бенефициерът да подаде заявление за помощ до националните органи.

(176) Съгласно точка (72) от Насоките от 2014 г., освен информацията, определена в точка (71) от посочените насоки, големите предприятия трябва да опишат в заявлението за помощ варианта без подпомагане, така наречения съпоставителен сценарий или алтернативен вариант на проекта или дейността, и да представят документи, в подкрепа на описания от тях в заявлението съпоставителен сценарий.

(177) Освен това в съответствие с точка (73) от Насоките от 2014 г. при получаване на заявлението за помощ предоставящият орган трябва да извърши проверка за правдоподобността на съпоставителния сценарий и да потвърди, че помощта притежава необходимия стимулиращ ефект.

([46]) Вж. съображение 102 от решението за откриване на процедурата.

([47]) Вж. съображения 116 и 122 от решението за откриване на процедурата.

(178) Копията от заявленията за помощ и придружаващата ги документация, предоставени на Комисията, потвърждават, че бенефициерите — големи предприятия, които са представили своите мнения по решението за откриване на процедурата, са подали заявленията за помощ, преди да им бъде предоставена помощта.

(179) Разследването обаче потвърди по безспорен начин, че нито едно от заявленията за помощ, подадени от големи предприятия, не е включвало съпоставителен сценарий. От това следва, че чешките органи не са проверили и не са потвърдили, че помощта за големите предприятия има стимулиращ ефект, преди да я предоставят на големите предприятия.

(180) От точки (72) и (73) от Насоките от 2014 г. следва, че и двете условия трябва да бъдат изпълнени преди предоставянето на помощта, т.е. вариантът без подпомагане трябва да бъде описан от заявителя за помощ в заявлението за помощ и да бъде проверен от предоставящия орган преди предоставянето на помощта. Ако тези две условия не са изпълнени, наличието на стимулиращ ефект остава хипотетично и не е доказано.

(181) Комисията подчертава, че стимулиращият ефект на помощта не може да се предполага, а трябва да бъде доказан от заявителя на помощта и потвърден от предоставящия помощта орган, преди тя да бъде предоставена. Освен това в точка (72) от Насоките от 2014 г. се изисква в заявлението за помощ да бъде описан съпоставителен сценарий. Насоките от 2014 г. не съдържат точка, в която да се предвижда алтернативно доказване на съпоставителния сценарий. Поради това Комисията не може да приеме или оцени последващите съпоставителни сценарии, които бенефициерите — големи предприятия, представиха в своите мнения по решението за откриване на процедурата.

(182) Следователно предварителното становище, че помощта не е притежавала стимулиращ ефект, се потвърждава.

(183) Що се отнася до критерия за пропорционалност, Комисията припомня правилата, които са се прилагали към разглежданата помощ по време на предоставянето ѝ на големи предприятия:

(184) Съгласно точка (95) от Насоките от 2014 г. в случай на инвестиционна помощ, отпусната на големи предприятия по схеми за помощ, за които е подадено уведомление, държавите членки трябва да гарантират, че размерът на помощта е ограничен до минимум въз основа на подхода на „нетните допълнителни разходи“.

(185) Съгласно точка (97) от Насоките от 2014 г. държавата членка трябва да гарантира, че размерът на помощта съответства на нетните допълнителни разходи за реализиране на инвестицията в съответния регион в сравнение със съпоставителния сценарий без помощ. За тази цел трябва да се използва методът, предвиден в точка (96) от посочените насоки, заедно с максималните интензитети на помощ като горна граница. Освен това размерът на помощта не би могъл да надхвърля необходимия минимум, за да бъде проектът достатъчно рентабилен, например тя не би могла да води до увеличение на неговата вътрешна норма на възвръщаемост (ВНВ) над нормалните проценти на възвръщаемост, прилагани от предприятието за други сходни инвестиционни проекти, или, ако не са били налице тези проценти, до увеличение на неговата ВНВ над разходите за капитал на предприятието като цяло или над обичайната възвръщаемост в съответния сектор.

(186) Горепосочените правила за пропорционалност на помощта също така изискват този критерий да бъде проверен и потвърден, преди помощта да бъде предоставена на големи предприятия.

(187) В решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмненията си, че помощта, предоставена на големи предприятия преди одобрението ѝ от Комисията, е в съответствие с подхода на нетните допълнителни разходи съгласно точки (95)—(97) от Насоките от 2014 г. ([48]) В това отношение Комисията изтъкна, че (на този етап) при вероятната липса на съпоставителен сценарий чешките органи не са могли да гарантират, че размерът на помощта съответства на нетните допълнителни разходи за осъществяване на инвестицията в съответния регион, като я сравнят със сценария без помощ.

(188) Разследването потвърди, че големите предприятия не са представили, заедно със заявлението за помощ, съпоставителен сценарий. Следователно чешките органи не са разполагали с налична информация, която би им позволила да проверят и потвърдят, че помощта е в съответствие с подхода на нетните допълнителни разходи съгласно точки (95)—(97) от Насоките от 2014 г. Комисията изтъква, че в цитираните точки (95)—(97) от Насоките от 2014 г., нито в която и да е друга точка от тези насоки, е предвидено алтернативно доказване на подхода на нетните допълнителни разходи. Следователно предварителното съмнение, че пропорционалността на помощта, предоставена на големи предприятия, не е била установена, се потвърждава.

([48]) Вж. съображение 133 от решението за откриване на процедурата.

(189) Поради това Комисията счита, че помощта, предоставена на големите предприятия преди датата на уведомяване за схемите за помощ SA.50787 и SA.50837, не може да се смята за съвместима с вътрешния пазар съгласно дерогацията, предвидена в член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, тъй като тази помощ не е отговаряла на условията за наличие на стимулиращ ефект и пропорционалност, както е посочено в приложимите разпоредби на Насоките от 2014 г.

(190) Един от бенефициерите на помощта (т.е. Lužanská Zemědělská a.s.) твърди в мнението си по решението за откриване на процедурата, че въпреки обстоятелството, че във формуляра на заявлението за помощ през 2017 г. е посочило размер на голямо предприятие и статутът му на голямо предприятие следва да е бил известен на органите от придружаващите документи, формално погледнато то не е представлявало голямо предприятие към момента на предоставяне на помощта през 2016 г. и 2017 г. и следователно предоставената помощ е била съвместима съгласно Регламент (ЕС) № 702/2014 (съображение 107). Дружеството твърди, че е станало част от Agrofert (голямо предприятие) през юли 2016 г., поради което в съответствие с текста на член 4, параграф 2 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 то не е загубило статута си на МСП през следващите две години, т.е. когато е подало заявление за помощ през септември 2016 г. и след това през септември 2017 г.

(191) От самото начало Комисията твърди, че Lužanská Zemědělská противоречи на собствените си заявления за помощ от 2016 г. и 2017 г., в които или изрично е посочен размерът му на голямо предприятие или най-малко статутът му на голямо предприятие следва да е бил известен на органите от придружаващите документи. Дори на тази основа последващата промяна в позицията на предприятието е неправдоподобна и неприемлива. Чехия твърди, че помощта за големи предприятия е била предоставена по погрешка (съображение 68) и че в последващия си преглед тя не е считала Lužanská Zemědělská a.s. за МСП ([49]).

Във всеки случай Комисията добавя, че такова тълкуване на член 4, параграф 2 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014, както е предложено от Lužanská Zemědělská, не е в съответствие с тълкуването на определението за МСП от съдилищата на Съюза, което се основава на принципа на полезното действие. Комисията обясни своето тълкуване на член 4, параграф 2 и на определението за МСП в решението за откриване на процедурата ([50]) (припомнено в съображения 54—60). Тази обосновка е валидна и не е оспорена от Чешката република или от някоя от третите страни.

(192) В решението за откриване на процедурата ([51]) Комисията стигна до заключението, че би било в противоречие с принципа на полезното действие да се предоставя такава възможност за предприятия, които надвишават таваните за числеността на персонала или финансовите тавани поради трайно променена структура, т.е. в резултат на промяна в собствеността вследствие на сливане или придобиване. Такава промяна води до трайно повишаване на съответната численост на персонала или на финансовите тавани и по този начин тези променливи вече не зависят от икономическите показатели на дружеството. Комисията счита, че в такъв случай икономическата реалност показва, че дадено предприятие не е МСП. От това следва, че въпреки че този конкретен случай не е изрично посочен в член 4, параграф 2 от определението за МСП в приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014, въз основа на съдебната практика на съдилищата на Съюза и на принципа на полезното действие такова предприятие не следва да се ползва от статут на МСП след трайна промяна в собствеността.

(193) Вместо това, когато дадено предприятие е надвишило съответните тавани за МСП в резултат на трайна промяна в структурата или собствеността вследствие на сливане или придобиване, релевантният момент за оценката е моментът на сделката (чрез която предприятието трайно става част от по-голяма структура), а не моментът на приключване на отчетите на юридическото лице заявител.

(194) В съответствие с това тълкуване Комисията констатира, че Lužanská Zemědělská a.s. (или който и да е друг бенефициер — голямо предприятие) не може да се позовава на член 4, параграф 2 от приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014, за да обоснове размера си като МСП към момента на подаване на заявленията за помощ през 2016 г. и 2017 г. Вместо това Комисията счита, че Lužanská Zemědělská a.s. е станало голямо предприятие в момента, в който трайно е станало част от Agrofert, а не само след като поради тази промяна в собствеността е надхвърлило таваните за числеността на персонала или финансовите тавани, определени в член 2 от посоченото приложение, за два последователни отчетни периода. Следователно помощта, предоставена на Lužanská Zemědělská a.s. (или на който и да е друг бенефициер — голямо предприятие) не е обхванатa от груповото освобождаване съгласно Регламент (ЕС) № 702/2014 (тъй като член 14 от посочения регламент се прилага само за МСП и помощта не може да се счита за помощ *ad hoc* за големи предприятия (съображения 144, 147 и 148) и помощта е едновременно неправомерна и несъвместима.

([49]) Вж. съображение 104 от решението за откриване на процедурата.
([50]) Вж. съображения 108—113 от решението за откриване на процедурата.
([51]) Вж. съображение 112 от решението за откриване на процедурата.

8. **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

(195) Комисията стига до заключението, че помощта, предоставена на големите предприятия под формата на преки безвъзмездни средства, представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС. Комисията констатира, че Чехия неправомерно е привела в действие схемите за помощ SA.50787 и SA.50837, като е предоставила помощ на големи предприятия преди уведомяването, в нарушение на член 108, параграф 3 от ДФЕС.

(196) Освен това гореизложеният анализ показва, че помощта не може да бъде обявена за съвместима с вътрешния пазар.

(197) От това следва, че държавната помощ, предоставена от Чехия на големи предприятия по схемите SA.50787 и SA.50837 преди тяхното уведомяване, е неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар.

9. **ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ**

(198) В съответствие с член 108, параграф 2 от ДФЕС и установената съдебна практика на съдилищата на Съюза Комисията е компетентна да вземе решение дали съответната държава членка трябва да измени или отмени помощта, когато е констатирала, че въпросната помощ е несъвместима с вътрешния пазар ([52]). Съдилищата на Съюза също така последователно постановяват, че задължението на дадена държава членка да отмени помощта, която Комисията смята за несъвместима с вътрешния пазар, има за цел да възстанови съществуващото преди това положение ([53]).

(199) В този контекст съдилищата на Съюза са установили, че тази цел е постигната, след като получателят е възстановил сумите, отпуснати като неправомерна помощ, като по този начин е загубил предимството, с което се е ползвал пред своите конкуренти на вътрешния пазар, и след като е възстановено положението преди изплащането на помощта ([54]).

(200) В съответствие със съдебната практика член 16, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2015/1589 гласи, че *„когато са взети отрицателни решения в случаи с неправомерна помощ, Комисията решава съответната държава членка да вземе всички необходими мерки за възстановяване на помощта от бенефициера (решение за възстановяване). Комисията не изисква възстановяване на помощта, ако това противоречи на общ принцип на правото на Съюза“*.

(201) Поради това Чехия е задължена да поиска възстановяване на неправомерната и несъвместимата помощ (съображения 195 и 196) от всички бенефициери, които са представлявали големи предприятия към момента на предоставянето на такава помощ, освен ако не са отговаряли на всички условия на Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията ([55]) или на прилагането на общ принцип на правото на ЕС, както се твърди по време на официалното разследване. Възстановяването следва да обхваща времето от датата, на която помощта е предоставена на разположение на бенефициера, до ефективното ѝ възстановяване. Върху сумата, която трябва да се възстанови, се начислява лихва до ефективното ѝ възстановяване.

Предполагаемо прилагане на принципа на ЕС за правна сигурност към разглеждания случай

(202) Чешките органи вече са идентифицирали седем бенефициери — големи предприятия, и са започнали съответните процедури по възстановяване на неправомерна помощ, предоставена през 2016 г. и 2017 г. по едната или и двете схеми за помощ, предмет на групово освобождаване (съображение 69). Чешките органи обаче твърдят, че процедурите по възстановяване не могат да приключат с действителното възстановяване на помощта от бенефициерите поради причините, обяснени в съображения 117—119 от настоящото решение. Като се основават на решенията на националния съд и на националното законодателство, което е било в сила към момента на започване на процедурите по възстановяване, и по-конкретно на § 15(3)(c) от закон № 218/2000 — сборник, за бюджетните правила, чешките органи се позовават на принципа за правна сигурност.

([52]) Решение от 12 юли 1973 г., Комисия/Германия, C-70/72, EU:C:1973:87, т. 13.
([53]) Решение от 21 март 1990 г., Белгия/Комисия, C-142/87, EU:C:1990:125, т. 66.
([54]) Решение от 17 юни 1999 г., Белгия/Комисия, C-75/97, EU:C:1999:311, т. 64 и 65.
([55]) Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в селскостопанския сектор (ОВ L 352, 24.12.2013 г., стр. 9).

(203) Комисията счита, че § 15(3)(c) от закон № 218/2000 — сборник, за бюджетните правила, в сила към момента на започването на процедурите по възстановяване, е бил в противоречие с приложимите правила на ЕС за възстановяване на неправомерна помощ, изразени в множество решения на съдилищата на Съюза, илюстрирани по-долу.

(204) Това произтича от съдебната практика на съдилищата на Съюза, според която, ако помощта е предоставена съгласно регламент за групово освобождаване, въпреки че не са изпълнени условията, предвидени за получаване на освобождаване съгласно съответния регламент, предоставянето на тази помощ е в нарушение на изискването за уведомяване и следователно трябва да се счита за незаконосъобразна ([56]). Държавна помощ, която не е обхваната от регламент за групово освобождаване, продължава да подлежи на изискването за уведомяване, установено в член 108, параграф 3 от ДФЕС ([57]).

(205) В съответствие със съдебната практика член 108, параграф 3 от ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че тази разпоредба задължава националния орган да възстанови по своя инициатива помощта, която е предоставил съгласно регламент за групово освобождаване, когато впоследствие установи, че условията, предвидени в този регламент, не са били изпълнени ([58]).

(206) Когато национален орган установи, че помощта, която е предоставил съгласно регламент за групово освобождаване, не отговаря на условията, предвидени за получаване на освобождаването, предвидено в този регламент, той е длъжен да приеме подходящи мерки за отстраняване на неправомерното привеждане в действие на помощта, така че помощта да не остане свободно достъпна за бенефициера до вземането на решение от Комисията, включително да възстанови по своя инициатива помощта, която е била неправомерно предоставена ([59]).

(207) Наред с това Комисията припомня принципа на предимство на правото на ЕС, установен в съдебната практика на съдилищата на Съюза ([60]), съгласно който правото на ЕС има предимство при възникване на противоречие между аспект на правото на ЕС и на националното право. Съгласно този принцип националните съдилища са длъжни да гарантират пълното действие на разпоредбите на правото на ЕС, включително, ако е необходимо, като по собствена инициатива оставят без приложение всяка противоречива разпоредба от националното законодателство.

(208) В съответствие с установената съдебна практика на Съда както административните органи, така и националните съдилища, които са сезирани в рамките на упражняването на съответните си правомощия, са длъжни да приложат в пълна степен разпоредбите на правото на ЕС, които имат пряко обвързващо действие за органите на държавите членки ([61]).

(209) Освен това Комисията отбелязва, че националните съдилища трябва да се съобразяват с правното положение, което произтича от неприключилите пред Комисията процедури, дори ако то е временно ([62]). Това означава, че докато процедурата по разследването продължава, националните съдилища трябва да определят правните последствия, до които води самото решение за откриване на процедурата и да предприемат всички подходящи действия, за да се справят с потенциалното нарушение на задължението за отлагане.

(210) Комисията също така припомня съдебната практика на съдилищата на Съюза, в която се посочва задължението на националния орган, до който е подадено заявление за помощ, което може да попада в обхвата на регламент за групово освобождаване, да провери внимателно, като вземе предвид предоставената му информация, дали заявената помощ отговаря на всички съответни условия, предвидени в този регламент, и да отхвърли заявлението, ако някое от тези условия не е изпълнено ([63]).

([56]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 87.
([57]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 86.
([58]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 95.
([59]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 89 и 92.
([60]) Решение от 5 февруари 1963 г., *Van Gend en Loos/Administratie der Belastingen*, C-26/62, EU:C:1963:1; решение от 15 юли 1964 г., *Costa/E.N.E.L.*, C-6/64, EU:C:1964:51; решение от 9 март 1978 г., *Amministrazione delle finanze dello Stato/Simmenthal*, C-106/77, EU:C:1978:49.
([61]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar AS*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 90 и 91 и решение от 14 септември 2017 г., *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, EU:C:2017:687, т. 54.
([62]) Решение от 21 ноември 2013 г., *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, т. 38.
([63]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 93.

(211) Комисията счита, че § 15(3)(c) от закон № 218/2000 — сборник, в сила към момента на започване на процедурите по възстановяване и приложен в настоящия случай от националния съд, възпрепятства ефективното прилагане на правилата на ЕС за възстановяване на неправомерна и несъвместима помощ, тъй като изрично изключва възможността за ефективно възстановяване на вече изплатена помощ, когато причината за възстановяването е, че решението за предоставяне на помощта нарушава правото на ЕС ([64]).

(212) Това произтича от установената съдебна практика на съдилищата на ЕС, според която принципите на предимство и действие на правото на Европейския съюз означават, че държавите членки и бенефициерите на помощ не могат да се позовават на принципа за правна сигурност, за да ограничат възстановяването в случай на противоречие между националното право и правото на Европейския съюз. В такъв случай правото на Европейския съюз има предимство и националните норми трябва да не се прилагат или трябва да се тълкуват по начин, който запазва действието на правото на Европейския съюз ([65]).

Предполагаемо наличие на оправдани правни очаквания на третите страни

(213) Бенефициерите — големи предприятия, които представиха своите мнения по решението за откриване на процедурата, заявиха в своите изложения до Комисията, че решенията за предоставяне на помощ на чешките органи са създали оправдани правни очаквания по отношение на съвместимостта на помощта. Те изтъкват няколко фактора, които според тях доказват, че са могли оправдано да очакват, че предоставената им помощ е отговаряла на всички приложими условия. Аргументите на повечето трети страни бяха, че чешките органи са били напълно наясно със статута им на големи предприятия към момента на предоставяне на помощта и че помощта е била пропорционална и е притежавала стимулиращ ефект въпреки липсата на съпоставителен сценарий. Според третите страни чешките органи многократно са проверявали дали са спазени условията за предоставяне на помощта и не са посочили никакви пропуски (преди в последващата проверка да се установи, че те не са били МСП и следователно са получили помощ погрешно (съображения 78—110).

(214) Комисията припомня, че съгласно установената съдебна практика ([66]) правото на защита на оправданите правни очаквания може да бъде предявено от всяко лице, което се намира в положение, в което е доказано, че администрацията на ЕС е породила основателни надежди по отношение на предоставената помощ. Никой обаче не може да се позовава на нарушение на принципа на оправданите правни очаквания, ако администрацията не му е дала конкретни уверения. Предоставянето на държавна помощ не може да породи оправдани правни очаквания на трети лица, че тази помощ е подходяща, ако е предоставена в нарушение на член 108, параграф 3 от ДФЕС ([67]).

(215) Комисията отбелязва, че твърдението за оправдани правни очаквания, предявена от третите страни в настоящия случай, се отнася единствено и само до решенията на националните органи.

(216) В това отношение Комисията припомня, че национален орган, който предоставя помощ съгласно регламент за групово освобождаване, разполага с компетентност да приема окончателно решение, с което се установява, че е налице задължение за уведомяване на Комисията за заявената помощ на основание член 108, параграф 3 от ДФЕС ([68]).

(217) Когато национален орган предостави помощ, като приложи неправилно регламент за групово освобождаване, той нарушава както разпоредбите на този регламент, така и член 108, параграф 3 от ДФЕС ([69]). Същото заключение за неправомерна помощ в нарушение на член 108, параграф 3 от ДФЕС следва и в настоящия случай, ако се оцени помощта за големите предприятия като предоставена преди уведомяването за схемите SA.50787 и SA.50837.

([64]) § 15(3)(в) от закон № 218/2000 — сборник, в сила до 31.12.2021 г.
([65]) Решение от 5 октомври 2006 г., *Комисия/Франция („Scott“)*, C-232/05, EU:C:2006:651, т. 50—53.
([66]) Решение от 20 септември 1990 г., *Комисия/Германия*, C-5/89, ECLI:EU:C:1990:320, т. 13 и 14.
([67]) Вж. напр. решение от 1 юли 2010 г., *Италианска република/Европейска комисия*, T-53/08, EU:T:2010:267; решение от 11 ноември 2004 г., P *Demesa и Territorio Histórico de Álava/Комисия*, съединени дела C-183/02 P и C-187/02, EU:C:2004:701; решение от 13 септември 2010 г., *Република Гърция и др./Европейска комисия*, съединени дела T-415/05, T-416/05 и T-423/05, EU:T:2010:386.
([68]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 101.
([69]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 103.

(218) От това следва, че в такъв случай предоставянето на помощ от национален орган не може да доведе до оправдани правни очаквания за бенефициера на тази помощ, че тази помощ е правомерна ([70]).

(219) Освен това съответните трети страни са длъжни да проявят необходимата предпазливост и дължима грижа и да се уверят, че правилата на правото на ЕС са спазени ([71]). Съдът потвърди, че даден добросъвестен икономически оператор следва обичайно да е в състояние да се увери, че процедурата, предвидена в член 108 от ДФЕС, е била спазена ([72]). В настоящия случай бенефициерите — големи предприятия, не са взели предвид по-специално, че националното правно основание се позовава на член 14 от Регламент (ЕС) № 702/2014, който се прилага само за МСП (съображение 115).

(220) Предвид тази обосновка Комисията счита за неоснователни твърденията на третите страни, че е налице нарушение на техните оправдани правни очаквания. В същото време всички възможни гаранции, дадени от националните органи на трети страни, не могат да се използват като пречка за възстановяване на неправомерна и несъвместима помощ.

(221) С оглед на горепосочените аргументи получателите не могат да се позовават на общите принципи на правото на ЕС, например оправдани правни очаквания и правна сигурност, за да предотвратят възстановяването на несъвместимата помощ, която им е била предоставена неправомерно. Вследствие на това Комисията счита, че няма пречка за прилагането на член 16, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2015/1589. Нито един общ принцип на правото на Съюза не противоречи на възстановяването на неправомерна и несъвместима помощ, установено в рамките на настоящото решение.

(222) Поради това Комисията стига до заключението, че чешките органи са длъжни да предприемат всички подходящи действия за възстановяване на вече изплатената помощ на големи предприятия, за да възстановят икономическото положение, в което бенефициерите биха се намирали без предоставянето на неправомерната и несъвместима помощ.

(223) Чешките органи трябва да възстановят сумите на помощта, посочени във всяко решение за предоставяне на помощ на бенефициер ([73]), който към момента на предоставяне на помощта е представлявал голямо предприятие по смисъла на определението, посочено в приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014, заедно с лихвите по възстановяването. Лихвите трябва да бъдат изчислени от датата, на която въпросната помощ е била предоставена на бенефициера, до нейното ефективно възстановяване в съответствие с глава V от Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията ([74]), изменен с Регламент (ЕС) 2015/2282 на Комисията ([75]).

(224) Що се отнася до бенефициерите, засегнати от възстановяването, въпреки че някои бенефициери вече са идентифицирани, не може да се изключи възможността да бъдат засегнати и други бенефициери. Поради това Комисията приканва чешките органи да изпълнят настоящото решение и да възстановят неправомерната и несъвместима помощ от всички бенефициери, които към момента на предоставяне на помощта не са отговаряли на условията на определението за МСП, посочено в приложение I към Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията.

([70]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 106.

([71]) Вж. напр. решение от 13 юни 2000 г., *EPAC/Комисия*, съединени дела T-204/97 и T-270/97, EU:T:2000:148.

([72]) Решение от 5 март 2019 г., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 98.

([73]) В решенията за възстановяване чешките органи са посочили следните суми на помощта, които трябва да бъдат възстановени. Комисията припомня, че в съответствие с член 16 от Регламент (ЕС) 2015/1589 тези суми на помощта ще трябва да бъдат преизчислени, за да се включат платимите лихви от датата, на която неправомерната помощ е била на разположение на бенефициера, до датата на нейното възстановяване:
Pomona Tesenice: 1 400 000 CZK (60 000 EUR);
Usovsko EKO: 1 000 000 CZK (43 000 EUR);
Usovsko AGRO: 4 700 000 CZK (200 400 EUR);
SADY CZ: 2 100 000 CZK (80 200 EUR);
RBQ SADY: 11 331 000 CZK (483 000 EUR);
M+A+J: 260 000 CZK (11 000 EUR);
Luzanska zemedelska: 2 830 000 CZK (120 600 EUR).

([74]) Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 г. за прилагането от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета относно определянето на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за създаване на Европейската общност (ОВ L 140, 30.4.2004 г., стр. 1).

([75]) Регламент (ЕС) 2015/2282 на Комисията от 27 ноември 2015 година за изменение на Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията по отношение на формулярите за уведомление и формулярите за информация (ОВ L 325, 10.12.2015 г., стр. 1)

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Мерките в полза на бенефициери — големи предприятия, осъществяващи дейност в първичното селскостопанско производство, с цел преструктуриране на овощни градини и изграждане на капково напояване в овощни градини, хмелни полета, лозя и разсадници, неправомерно приведени в действие от Чехия преди уведомяването на Решение C(2021) 41 final, са в нарушение на член 108, параграф 3 от ДФЕС и представляват държавна помощ под формата на две схеми.

Член 2

Държавната помощ, посочена в член 1, неправомерно приведена в действие от Чехия в нарушение на член 108, параграф 3 от ДФЕС, е несъвместима с вътрешния пазар.

Член 3

1. Чехия трябва да възстанови несъвместимата помощ, посочена в член 1, от бенефициерите — големи предприятия.

2. Върху подлежащите на възстановяване суми се начислява лихва от датата, на която са били предоставени на разположение на бенефициерите — големи предприятия, до действителното им възстановяване.

3. Лихвата се изчислява с натрупване в съответствие с глава V от Регламент (ЕО) № 794/2004, изменен с Регламент (ЕО) № 271/2008 ([76]).

Член 4

1. Възстановяването на помощта, посочена в член 1, се извършва незабавно и ефективно ([77]).

2. Чехия гарантира, че настоящото решение ще бъде изпълнено в срок от четири месеца от датата на уведомяване за настоящото решение.

Член 5

1. В срок от четири месеца, считано от датата на уведомяване за настоящото решение, Чехия представя на Комисията следната информация:

   — пълен списък на бенефициерите — големи предприятия, които са получили помощ по двете схеми, посочени в член 1;

   — общата сума (главница на помощта и лихви за възстановяване), която трябва да бъде възстановена от бенефициерите — големи предприятия;

   — подробно описание на вече предприетите и планираните мерки за изпълнение на настоящото решение;

   — документи, доказващи, че на бенефициерите — големи предприятия, е изпратено разпореждане за възстановяване.

2. Чехия държи Комисията в течение на напредъка по спазването на националните мерки, които са предприети за изпълнението на настоящото решение, до окончателното възстановяване на помощта, посочена в член 1. При поискване от страна на Комисията тя незабавно представя информация за вече предприетите и планираните мерки за изпълнение на настоящото решение. Тя предоставя също така подробна информация относно размера на помощта и на лихвите по възстановяване, които вече са възстановени от бенефициерите — големи предприятия.

([76]) Регламент (ЕО) № 271/2008 на Комисията от 30 януари 2008 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 794/2004 за прилагането на Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета относно определянето на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за създаване на Европейската общност (ОВ L 82, 25.3.2008 г., стр. 1).

([77]) Член 16, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2015/1589.

Член 6

Адресат на настоящото решение е Чешката република.

Съставено в Брюксел на 5 април 2024 година.

За Комисията
Margrethe VESTAGER
Изпълнителен заместник-председател